



**EUROOPAN UNIONIN
NEUVOSTO**

**Bryssel, 25. marraskuuta 2011 (01.12)
(OR. en)**

**17229/11
ADD 1**

**ECOFIN 804
SOC 1017
COMPET 534
EDUC 274
ENV 891
RECH 380
ENER 376
FISC 151**

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	25. marraskuuta 2011
Vastaanottaja:	Uwe CORSEPIUS, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	KOM(2011) 815 lopullinen VOL. 2/5 – LIITE I
Asia:	Liite Tilannekatsaus Eurooppa 2020 -Strategian toteuttamiseen Liite asiakirjaan Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Vuotuinen kasvuselvytys 2012

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena komission asiakirja – KOM(2011) 815 lopullinen VOL. 2/5 – LIITE I.

Liite: KOM(2011) 815 lopullinen VOL. 2/5 – LIITE I



EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 23.11.2011
KOM(2011) 815 lopullinen

VOL. 2/5 - LIITE I

LIITE

TILANNEKATSAUS EUROOPPA 2020 -STRATEGIAN TOTEUTTAMISEEN

Liite asiakirjaan

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Vuotuinen kasvuselvitys 2012

1. JOHDANTO

Eurooppa-neuvosto sopi vuonna 2010 kokonaisvaltaisesta Eurooppa 2020 -strategiasta, jonka avulla Euroopan on tarkoitus vastata sitä tällä hetkellä kohtaaviin haasteisiin. Tämä strategia on nyt tärkeämpi kuin koskaan aikaisemmin. Vaikka EU:n BKT kasvoi vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä, kasvu on tämän jälkeen merkittävästi hidastunut, ja talouskasvun odotetaan pysähtyvän käytännössä kokonaan vuoden loppua lähestyttäessä¹. Euroalueella tilannetta pahentavat julkisen talouden velkakriisin pitkittyminen ja pankkisektorilla vielä korjattavat heikkoudet. Tässä tilanteessa sekä kotitaloudet että yritykset kärsivät luottamuksen puutteesta, ja ne ovat siksi vähentäneet kulutustaan ja investointejaan. Kireää julkistaloudellista tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että mahdollisuudet kasvun vauhdittamiseen elvyttävän finanssipolitiikan avulla ovat hyvin rajalliset.

Nykyinen tilanne heikentää tulevia kasvunäkymiä tuntuvasti, ja sillä on laaja-alaisia kielteisiä vaikutuksia yritystoimintaan, työmarkkinoihin – erityisesti nuoriin ja vähän koulutettuihin – sekä julkisen talouden tulo- ja menopuoleen. Samaan aikaan globaalissa toimintaympäristössä kilpailu kiristyy entisestään, kun kehittyvissä talouksissa edistytään teknologian käyttöönotossa.

EU:n on historiansa syvimmissä talouskriisissä. Sen on siksi tehtävä kaksin verroin enemmän kasvun vauhdittamiseksi, tuottavuuden parantamiseksi ja työpaikkojen luomiseksi. Enää ei ole tarpeen erottaa toisistaan lyhyen ja pitkän aikavälin toimia, koska pitkän aikavälin talousnäkyminen on lyhyellä aikavälillä välitön vaikutus maiden valtionlainojen kustannuksiin. Pitkän aikavälin uudistuksia on toteutettava samaan aikaan lyhyen aikavälin toimenpiteiden kanssa.

Eurooppa 2020 -strategiassa korostetaan perustellusti tarvetta uuteen kasvu-uraan, jonka avulla voidaan saavuttaa älykäs, kestävä ja osallistava talous, korjata Euroopan taloudessa olevat rakenteelliset puutteet, parantaa sen kilpailukykyä ja tuottavuutta sekä luoda perusta kestäväälle sosiaaliselle markkinataloudelle.

Strategiassa määritellään yleistavoitteet, jotka EU:n olisi saavutettava vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteena on tilanne, jossa työllisten osuus EU:n 20–64-vuotiaasta väestöstä on 75 prosenttia, jossa EU:n BKT:stä 3 prosenttia investoidaan T&K:hon, jossa 20/20/20-ilmasto- ja energiatavoitteet on saavutettu ja jossa koulunkäynnin keskeyttävien osuus on alle 10 prosenttia ja vähintään 40 prosenttia nuoremasta sukupolvesta suorittaa korkea-asteen (alempi korkea-aste) tai vastaavan tutkinnon. Lisäksi köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen uhan alla olevien määrää on tarkoitus vähentää 20 miljoonalla. Nämä tavoitteet ovat yhteydessä toisiinsa, ja ne vaikuttavat ratkaisevasti siihen, miten EU yleisesti ottaen onnistuu pyrkimyksissään. Ne vaativat kaikilta jäsenvaltioilta yhteisiä toimia, joita tuetaan EU:n tason toimilla.

Eurooppa 2020 -strategia on osa EU:n talouspolitiikan ohjausjaksoa. Tämä talouspolitiikan koordinoinnin tehostamiseen tähtäävä prosessi käynnistettiin vuoden 2011 alussa. Neuvosto saattoi ensimmäisen ohjausjakson päätökseen heinäkuussa

¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2011_autumn_forecast_en.htm

antamalla kansallisten uudistusohjelmien ja kansallisten vakaus- ja lähentymisohjelmien perusteella joukon maakohtaisia suosituksia. Suosituksissa otetaan esille osa-alueita, joilla jäsenvaltioiden olisi toteutettava lisätoimenpiteitä². Niissä tuotiin esille tarve nopeuttaa rakenteellisia uudistuksia monilla aloilla, jotta Euroopan kasvupotentiaali saataisiin käyttöön. Niissä korostettiin etenkin palvelumarkkinoiden avaamista, sääntelyympäristön parantamista, rahoituksen saannin varmistamista sekä energiatehokkuuden edistämistä³. Näiden maakohtaisten suositusten täytäntöönpano olisi nyt otettava ensisijaiseksi tavoitteeksi.

2. EDISTYMINEN EUROOPPA 2020 -STRATEGIAN YLEISTAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA

Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisella voidaan merkittävästi lisätä jäsenvaltioiden kasvupotentiaalia. Jäsenvaltioiden kevään 2011 kansallisissa uudistusohjelmissaan esittämät sitoumukset eivät tämänhetkisessä tilanteessa kuitenkaan useimmissa tapauksissa riitä EU:n tason tavoitteiden saavuttamiseen. Tämä pätee etenkin energiatehokkuuteen liittyviin tavoitteisiin⁴. Lisäksi uusimmat käytettävissä olevat tilastot osoittavat, että koko EU:n tasolla on tähän mennessä edistytty jonkin verran vain koulutuksen alalla.

- **Koulutustavoite:** Nykyiset jäsenvaltioiden antamat sitoumukset eivät riitä koulun keskeyttäneiden vähentämistä koskevan, EU:n tason tavoitteen saavuttamiseen. Kansallisten tavoitteiden perusteella voidaan olettaa, että koulun keskeyttäneiden osuus on 10,5 prosenttia vuonna 2020, joten Euroopan tasolla asetettua 10 prosentin tavoitetta ei saavuteta. Koulun keskeyttäneiden osuus oli EU:ssa vuonna 2010 edelleen keskimäärin 14,1 prosenttia. Vastaava osuus vuonna 2009 oli 14,4 prosenttia. Tarkempi tarkastelu paljastaa merkittäviä eroja maiden välillä ja saman maan sisällä. Kun tarkastellaan korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuutta (30–34-vuotiaat), jäsenvaltioiden asettamien nykyisten tavoitteiden saavuttamisen kumulatiivisen vaikutuksen perusteella saavutettaisiin vuonna 2020 tilanne, jossa kyseinen osuus olisi vain 37 prosenttia. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on EU:n tasolla kuitenkin kasvanut 32,3 prosentista 33,6 prosenttiin vuosien 2009 ja 2010 välisenä aikana, ja nykysuuntaukset viittaavat siihen, että 40 prosentin yleistavoite saatetaan saavuttaa 30–34-vuotiaiden ikäryhmässä.
- **Työllisyystavoite:** Siinäkin tapauksessa, että kaikki jäsenvaltiot saavuttaisivat kansalliset tavoitteensa, EU:n tason tavoitteeksi asetetusta 75 prosentista jäätäisiin 1,0–1,3 prosenttiyksikköä. Tällä osa-alueella ei ole vuonna 2011 merkittävästi edistytty. Vuoden alkupuoliskolla elpyminen on pysähtynyt ja kokonaistyöllisyys kasvanut vain marginaalisesti. Työllisyysaste 27 jäsenvaltion EU:ssa on tämän vuoksi vuonna 2011 todennäköisesti vain hieman korkeampi kuin vuonna 2010, jolloin se oli 68,6 prosenttia. Se jää näin selvästi alle kriisiä edeltäneen korkean työllisyysasteen (70,3 prosenttia). Haasteena on näin edelleen lisätä työllisten määrää 17,6 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä.

² KOM(2011) 400, 7.6.2011.

³ Ks. liitteen 1 taulukossa esitetty yhteenveto.

⁴ Ks. liitteen 2 taulukossa esitetty yhteenveto.

- **Tutkimusta ja kehittämistä koskeva tavoite:** Kansallisten tavoitteiden perusteella arvioituna EU jää 3 prosentin tavoitteestaan noin 0,3 prosenttiyksikköä. Vuonna 2009 T&K-investointien osuus oli 2,01 prosenttia, ja osuuden arvioidaan kasvavan vain vähän vuonna 2011.
- **Köyhyyden vähentämistä koskeva tavoite:** EU:n tavoitteena olevaa köyhien ja sosiaalisesti syrjäytyneiden määrän vähentämistä vähintään 20 miljoonalla ei saavuteta nykyisten kansallisten tavoitteiden avulla. Köyhien ja sosiaalisesti syrjäytyneiden määrä vähenee kokonaistavoitteen saavuttamista koskevien ensimmäisten alustavien arvioiden mukaan noin 12 miljoonaa vuoteen 2020 mennessä. Jos otetaan huomioon muiden tähän tavoitteeseen vaikuttavien strategioiden heijastusvaikutukset, edellä mainittu määrä voi kasvaa 25 prosentilla. Esimerkkeinä tällaisista strategioista voidaan mainita lasten köyhyyden torjuntaan ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen tähtäävät strategiat. EU:n tason yleistavoitteesta jäätäisiin kuitenkin tässäkin tapauksessa vähintään 5 miljoonalla eli 25 prosentilla.
- **20/20/20-tavoite:** Kun tarkastellaan 20/20/20-tavoitetta, päästöjen vähentämistä koskevat viimeaikaiset ennusteet⁵ viittaavat siihen, että EU:ssa saavutetaan EU:n tason tavoitteeksi asetettu kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 20 prosentilla, joskin useiden jäsenvaltioiden on toteutettava lisätoimia sitovien kansallisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Energiatieteiden liittyviä jäsenvaltioiden kansallisia tavoitteita arvioidaan parhaillaan, ja arviointikertomuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2012 alussa. Voidaan kuitenkin olettaa, että jäsenvaltioiden asettamiin oikeudellisesti sitoviin tavoitteisiin perustuva tilanne, jossa uusiutuvien energialähteiden osuus on 20 prosenttia, saavutetaan, jos jäsenvaltiot toteuttavat uusiutuvaa energiaa koskevat toimintasuunnitelmansa kaikilta osin. Vuosien 2008 ja 2009 välisenä aikana uusiutuvan energian osuus kasvoi EU:n tasolla 10,34 prosentista 11,6 prosenttiin⁶.

Tavoitteilla pyritään kannustamaan jäsenvaltioita vaatimaan itseltään mitattavissa olevaa edistystä avainaloilla, jotka on koottu viiteen yleistavoitteeseen. Vaikka nykyinen vaikea taloudellinen tilanne ja edelleen käynnissä oleva julkisen talouden vakauttaminen rajoittavat tällä hetkellä jäsenvaltioiden toimintamahdollisuuksia, tulevana vuosina tarvitaan lisää työtä, jotta voitaisiin varmistaa, että EU:n tasolla asetetut tavoitteet saavutetaan vuoteen 2020 mennessä.

3. EUROOPAN KASVUPOTENTIAALIN VAPAUTTAMINEN

Eurooppa 2020 -strategiaan sisältyvät lippulaivahankkeet ja EU:n välineet on otettava kaikilta osin käyttöön kasvun vauhdittamiseksi. Kaikki seitsemän lippulaivahanketta⁷ on

⁵ KOM(2011) 1151, 7.10.2011.

⁶ Ennakkotieto.

⁷ Euroopan digitaalistrategia (KOM(2010) 245 lopullinen/2, 19.5.2010), Nuoret liikkeellä (KOM(2010) 477, 15.9.2010), Innovaatiounioni (KOM(2010) 456, 6.10.2010), Globalisaation aikakauden teollisuuspolitiikka (KOM(2010) 614, 27.10.2010), Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma: Eurooppa tähtää täystyöllisyyteen (KOM(2010) 682, 23.11.2010), Köyhyyden ja

nyt määritelty, ja painopiste on siirtynyt toteutukseen. Edistys on ollut yleisesti ottaen tyydyttävää. Jokaisessa lippulaivahankkeessa on vuosina 2010 ja 2011 saatu päätökseen useita avaintoimia. Monet toimista ovat kuitenkin edelleen ehdotusvaiheessa, ja niille tarvitaan neuvoston ja Euroopan parlamentin hyväksyntä. Koska tilanne vaatii ripeitä toimia, komissio on yksilöinyt joukon ensisijaisia ehdotuksia, joihin liittyy merkittävästi kasvupotentiaalia ja joiden hyväksymistä olisi sen vuoksi nopeutettava kasvun uudelleen käynnistämiseksi⁸.

3.1. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Innovaatiounioni

Euroopassa ei viime vuosina ole riittävästi edistytty tutkimuksen ja innovoinnin aloilla. EU:n ja Yhdysvaltojen ja EU:n ja Japanin välillä oleva merkittävä innovaatiokuilu on sen vuoksi kasvanut entisestään. Monet tärkeät kilpailijat, kuten Kiina ja Brasilia, ovat nyt nopeasti saamassa EU:ta kiinni innovaatiotoiminnan tuloksissa⁹. EU:n kokonaistilanteen tarkempi tarkastelu paljastaa, että tulokset ovat eri jäsenvaltioissa hyvin erilaisia ja että joidenkin jäsenvaltioiden (etenkin Ruotsin, Tanskan, Suomen ja Saksan) tulokset ovat maailmanlaajuisessa mittakaavassa arvioituina hyviä.

Euroopan innovaatiovajetta on selitetty monilla tavoin. Syyksi on esitetty muun muassa sitä, että suurin osa Euroopan yrityksistä toimii perinteisillä aloilla, joilla T&K-toiminnan osuus on vähäisempi (ns. polkuriippuvuus), sekä sitä, että epätäydellisesti toteutuneet sisämarkkinat haittaavat innovaatiopohjaisiin kasvualoihin (kuten biotekniikkaan ja internetiin) tehtäviä investointeja, myös palvelualoilla, koska innovatiivisten tuotteiden markkinanäkymät ovat heikot ja koska tarvittavaa osaamista omaavasta työvoimasta on kasvava pula. Muita esitettyjä syitä ovat rahoituksen saannin vaikeus, innovaatiota tukevan toimintapolitiikan ja sitä tukevien kysyntäpuolen toimien vähäinen hyödyntäminen sekä se, että yhteydet osaamiskolmioissa ovat EU:ssa melko heikkoja.

Innovaatiounioni-lippulaivahankkeella on tarkoitus puuttua näihin haasteisiin. Se sisältää 34 erillistä sitoumusta, joiden täyttämiseksi on asetettu selkeät määräajat. Hankkeessa on yleisesti ottaen edistytty hyvin, ja sen 34 toimesta 30:n toteutus etenee täysin suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi on käynnistetty konkreettisia aloitteita ja pilottihankkeita. Komissio esittää lippulaivahankkeeseen liittyvät kuusi lainsäädäntöehdotusta (yhtenäinen patenttisuojajärjestelmä, standardisointipaketti, Horisontti 2020, uusi koheesio- ja kasvupolitiikka, julkisten hankintojen sääntelykehityksen uudistaminen sekä pääomarahastojen EU:n laajuinen toimilupa) vuoden 2011 loppuun mennessä. Ehdotukset perustuvat sidosryhmien kanssa käytyihin kattaviin keskusteluihin.

Euroopassa tarvitaan nopeampaa ja nykyajan vaatimuksia paremmin vastaavaa standardisointia, kustannuksiltaan edullisempia patenteja, enemmän innovatiivisiin tuotteisiin ja palveluihin liittyviä julkisia hankintoja, pääoman saatavuuden parantamista sekä todellisia eurooppalaisia osaamismarkkinoita. Komissio on myös esittänyt ehdotukset yhtenäisen patenttisuojajärjestelmän luomisesta yksinkertaistaakseen patentointia ja vähentääkseen sen kustannuksia. Se katsoo, että näistä ehdotuksista samoin kuin

sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan eurooppalainen foorumi: Eurooppalaiset puitteet sosiaaliselle ja alueelliselle yhteenkuuluvuudelle (KOM(2010) 758, 15.12.2010), Resurssitehokas Eurooppa (KOM(2011) 21, 26.1.2011).

⁸ Vuoden 2012 kasvuselvityksen liite EU:n tason ehdotuksista.

⁹ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/iu-scoreboard-2010_en.pdf

yhdistettyä patenttitoimioistuinta koskevasta sopimuksesta olisi saavutettava poliittinen yhteisymmärrys ennen vuoden 2011 loppua. Komissio on myös esittänyt ehdotuspaketin, jolla on tarkoitus uudistaa standardisointia ja tehdä siitä puolet nykyistä nopeampaa.

Vuonna 2011 toteutettuihin avaintoimiin kuuluu aktiivisena ja terveenä ikääntymiseen liittyvän eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden käynnistäminen. Tavoitteena on terveiden elinvuosien määrän lisääminen kahdella ja tästä seurauksena oleva parempi työllistettävyys ja työmarkkinoille aiheutuvien menetysten väheneminen. Tarkoituksena on kannustaa kaikkia innovaatiocyklin vaiheita ja kaikkia aloja edustavia toimijoita nopeuttamaan innovatiivisten ratkaisujen löytymistä yhteiskunnallisiin haasteisiin. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistusta koskevien ehdotusten yhteydessä on lisäksi käynnistetty maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeva eurooppalainen innovaatiokumppanuus. Kumppanuuden avulla on tarkoitus kaventaa tutkimuksen ja viljelymenetelmien parantamisen välillä nykyisin olevaa merkittävää kuilua. Edistystä on lisäksi saavutettu niiden 48 ensisijaisen eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurin osalta, jotka esitetään Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin laatimassa vuoden 2010 etenemissuunnitelmassa. Kymmenen infrastruktuurin kehittäminen on jo käynnissä, ja 16 infrastruktuurin kehittäminen voitaneen aloittaa vuonna 2012.

Julkisten hankintojen osuus EU:n BKT:sta oli vuonna 2009 noin 19,9 prosenttia, joten ne tarjoavat mittavat mahdollisuudet EU:n innovaatioiden markkinoille tuomiseksi. Komissio pyrkii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa siihen, että tätä potentiaalia voitaisiin hyödyntää entistä paremmin. Se aikoo esittää ennen vuoden 2011 loppua ehdotuksen, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa julkisiin hankintoihin liittyvää sääntelyä ja tehostaa hankintamenettelyjä ja tehdä niistä nykyistä ympäristöystävällisempiä. Ehdotus sisältää myös uuden hankintamenettelyn, jota on tarkoitus soveltaa uusien innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen ja hankintaan sekä innovatiivisiin urakoihin.

Komissio selvittää lisäksi parhaillaan, miten yritykset voisivat entistä paremmin hyödyntää immateriaalioikeuksia. Se on tarkastellut eri vaihtoehtoja, joilla voidaan lisätä immateriaalioikeuksien arvoa EU:n tasolla. Se aikoo käynnistää vuonna 2012 keskustelut jäsenvaltioiden kanssa lisätoimien suunnittelemiseksi. EU:ssa perustettiin vuonna 2008 Euroopan teknologiainstituutti (EIT), jonka tehtävänä on parantaa tieteellisten tutkimusyhteisöjen ja yritysmaailman välisiä yhteyksiä. Sen tavoitteena on tukea korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten yhdessä muodostamia uudentyyppisiä kumppanuuksia, ns. osaamis- ja innovointiyhteisöjä. Tällaisia yhteisöjä on tähän mennessä perustettu kolmella osa-alueella, jotka ovat kestävä energia, ilmastonmuutos ja tieto- ja viestintäteknologia, ja niistä saadut tulokset ovat myönteisiä. Komissio seuraa ja arvioi jo toiminnassa olevien EIT:n osaamisyhteisöjen tuloksia myös jatkossa ja esittää Horisontti 2020 -aloitteen yhteydessä ehdotuksia EIT:n toiminnan laajentamiseksi vuodesta 2014 lähtien.

Komissio tukee myös liikemaailman ja tiedemaailman yhteistyöhankkeita koulutusalan ja liike-elämän osaamisyhteenliittymien avulla. Tarkoituksena on kehittää uusia monitieteellisiä opetussuunnitelmia innovointiin ja yrittäjyyteen liittyvän osaamisvajeen paikkaamiseksi. Tällä osa-alueella käynnistettiin vuonna 2011 pilottihanke. Lisäksi komissio aikoo esittää vuonna 2012 ehdotuksen eurooppalaisen tutkimusalueen puitteista ja niitä tukevista toimenpiteistä. Ehdotuksella pyritään poistamaan liikkuvuuden ja rajat ylittävän yhteistyön esteitä. Nämä toimenpiteet on tarkoitus toteuttaa vuoden 2014 loppuun mennessä. Komissio aikoo käynnistää vuonna 2012 myös yliopistojen

luokitusjärjestelmän (U-Multirank). Kyseessä on tuloksiin perustuva luokitus- ja tietojärjestelmä yliopistojen profiloimiseksi. Ensimmäiset tulokset järjestelmän toiminnasta saadaan vuonna 2013.

Kahdelle jäsenvaltiolle annetuissa maakohtaisissa suosituksissa kehoitettiin parantamaan tutkimus- ja innovointijärjestelmiä etenkin siltä osin kuin on kyse yksityisen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan puitteista. Suositusten täytäntöönpanosta saatujen ensimmäisten tulosten perusteella voidaan todeta, että tällä osa-alueella on edistytty jonkin verran, joskin edistys on jäänyt vähäiseksi.

3.2. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Euroopan digitaalistrategia

Tieto- ja viestintäteknologia on tärkeä kasvun vauhdittaja, jonka ansioksi voidaan nykyajan talouksissa lukea puolet tuottavuuden kasvusta. Eurooppa on kuitenkin jäänyt jälkeen tärkeimmistä kilpailijoistaan, kun tarkastellaan tieto- ja viestintäteknologiaan tehtyjä investointeja ja nopeiden laajakaistayhteyksien käyttöönottoa. Se ei näin hyödynnä täysimääräisesti sitä kasvu- ja työllisyyspotentiaalia, jota näillä nopeaan kasvun edellytykset omaavilla sektoreilla olisi tarjota.

Digitaalistrategian toteuttamisessa on strategian tulostaulun¹⁰ mukaan edistytty jatkuvasti, mutta toimia on tehostettava, jos asetetut tavoitteet aiotaan saavuttaa. Strategian seitsemään pilariin kuuluvista 101 toimesta 14 on jo saatu päätökseen vuosina 2010 ja 2011. Lisäksi 50 toimen toteuttaminen etenee aikataulun mukaan, ja ne saataneen päätökseen seuraavien 12 kuukauden kuluessa. Nopean internetin käyttöönottoa haittaavien esteiden vähentämisellä ja verkkoympäristön luotettavuuden lisäämisellä voitaisiin auttaa käynnistämään BKT:n kasvu, parantamaan Euroopan kilpailuasemaa sekä luomaan uusia työpaikkoja ja yrityksiä. Digitaalistrategian mukaan kiireellisimpiä ovat toimet, joiden tarkoituksena on luoda digitaaliset sisämarkkinat. Näiden markkinoiden on arvioitu lisäävän BKT:n kasvua 4 prosentilla seuraavien kymmenen vuoden aikana¹¹.

Kaistanleveyksien kysyntä maailmassa on kasvanut 50–60 prosentin vuosivauhtia. Nykyään yli 50 prosenttia Japanin laajakaistayhteyksistä ja 40 prosenttia Korean laajakaistayhteyksistä on kuituyhteyksiä, jotka mahdollistavat suuren kapasiteetin. Euroopassa kuituyhteyksien osuus on sen sijaan vain 5 prosenttia. Laajakaistan levinneisyysasteen 10 prosenttiyksikön kasvun odotetaan johtavan BKT:n kasvuun 0,9–1,5 prosenttiyksiköllä. Laajakaistainvestoinnit olisi sen vuoksi otettava keskeiseksi osaksi EU:n kasvustrategiaa, ja niihin olisi käytettävä etenkin saatavilla olevaa kansallista ja alueellista rahoitusta. Samalla olisi annettava tarkoituksenmukaiset kaavoitussäännöt käyttökustannusten vähentämiseksi ja keskityttävä energiainfrastruktuurin tarjoamien synergiaetujen hyödyntämiseen, jolloin nopeutetaan myös älykkäiden verkkojen kehittämistä. Komissio antoi vuonna 2010 tiedonannon¹², jossa se esitti yhteisiä sääntöjä siitä, miten EU:n ja kansallisen tason politiikkaa olisi suunniteltava laajakaistatavoitteiden saavuttamiseksi. Tiedonannon tavoitteena on nopeuttaa erittäin nopeiden internetyhteyksien kehittämistä. Tiedonanto hyväksyttiin yhdessä suosituksen

¹⁰ http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/scoreboard/index_en.htm

¹¹ http://ec.europa.eu/bepa/pdf/monti_report_final_10_05_2010_en.pdf

¹² KOM(2010) 472 lopullinen, 20.9.2010.

kanssa, joka koskee seuraavan sukupolven liityntäverkkoja. Tarkoituksena on toteuttaa selkeitä ja tehokkaita sääntelytoimenpiteitä ja näin kannustaa investointien tekemiseen.

Langattoman internetliikenteen lisääntyminen edellyttää **taajuusalueiden** saatavuuden parantamista. Liikenteen lisääntymisestä ovat osoituksena älypuhelimien yleistymisen (niiden levinneisyys voi maailmanlaajuisella tasolla olla jopa 100 prosenttia vuoteen 2020 mennessä) sekä tablettitietokoneiden käytön nopea yleistymisen (ennusteiden mukaan 62 miljoonaa kappaletta vuonna 2011¹³). Videon käyttö on lisääntynyt, ja sen osuus kaikesta matkaviestinverkon liikenteestä on jo kaksi kolmannesta. Myös tämä edellyttää verkolta suurempaa kapasiteettia. Radiotaajuutta käyttävien palvelujen osuus EU:n BKT:sta on 2–2,5 prosenttia (noin 250 miljardia euroa), ja langattoman sähköisen viestinnän alan työpaikkoja on EU:ssa 3,5 miljoonaa, ala tuottaa vuosittain noin 130 miljardin euron verotulot, ja sen välitön osuus EU:n BKT:sta on 140 miljardia euroa. Neuvoston ja Euroopan parlamentin olisi sen vuoksi päästävä mahdollisimman pian vuoden 2012 alkupuolella yhteisymmärrykseen viisivuotisesta radiotaajuuspoliittisesta ohjelmasta, josta on jo periaatteessa sovittu toimielinten kesken.

Sähköisen kaupan kasvupotentiaali on EU:ssa edelleen pitkälti hyödyntämättä. Sähköisellä kaupalla on tärkeä merkitys yritysten välisessä kaupankäynnissä, sillä 27 prosenttia yrityksistä ostaa ja 13 prosenttia yrityksistä myy verkossa. Tästä huolimatta verkkokaupan osuus on vain 3,4 prosenttia vähittäiskaupasta. Kansalaisista 40,4 prosenttia teki vuonna 2010 ostoksia verkossa, joskin vain 9 prosenttia osti oman maansa ulkopuolelta (Eurostat). Viimeaikaiset tiedot viittaavat siihen, että kuluttajien pelkästään tavaroiden verkkokaupasta nykyisin saamat hyödyt, jotka liittyvät verkossa tarjottavien tuotteiden edullisempiin hintoihin ja laajempaan tuotevalikoimaan, ovat arvioiden mukaan noin 11,7 miljardia euroa eli 0,12 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen. Jos verkkokaupan osuus koko vähittäiskaupasta kasvaa 15 prosenttiin ja sisämarkkinoilla vielä olevat esteet saadaan poistettua, kuluttajien saamien kokonaishyötyjen arvioidaan olevan noin 204 miljardia euroa eli 1,7 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen¹⁴. Kun tarkastellaan kirjojen ja musiikin verkkokauppaa, ero Yhdysvaltoihin on merkittävä. Digitaalisen musiikin myynnin osuus musiikkiaänitteiden kokonaisymyynnistä oli vuonna 2010 EU:ssa 19 prosenttia, kun vastaava osuus Yhdysvalloissa oli 49 prosenttia. Musiikin verkkopalvelujen tarjoajista vain kaksi toimii EU:n kaikissa 27 jäsenvaltiossa. Suurin osa musiikin verkkopalveluista on sellaisia, että ne ovat saatavina vain yhdessä tai muutamassa jäsenvaltiossa. Yhdysvalloissa verkkokirjojen myynti ohitti massamarkkinoiden taskukirjapainosten myynnin vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla, kun verkkokirjojen myynti EU:ssa oli hyvin vähäistä.

Komissio ehdotti vuonna 2011 lainsäädäntöä, jolla pyritään parantamaan unionissa olevien kuluttajien ja yritysten välisten riitojen vaihtoehtoisia ratkaisumenettelyjä. Ehdotuksiin sisältyi esitys EU:n laajuisesta verkkovälitteisestä muutoksenhakuvälineestä, jolla on tarkoitus auttaa ratkaisemaan rajatylittävään sähköiseen kauppaan liittyviä riitoja tehokkaasti. Komissio ilmoittaa vuonna 2012 ehdotuksista, joiden tarkoituksena on helpottaa sähköistä kauppa. Ehdotukset koskevat muun muassa sähköisen tunnistautumisen ja sähköisten allekirjoitusten vastavuoroista tunnustamista sekä sääntöjä, joilla nykyaikaistetaan tekijänoikeussääntelyä digitaalisen sisällön rajatylittävän

¹³ IDC:n raportti, syyskuu 2011.

¹⁴ Civic Consulting (2011), ”Consumer market study on the functioning of e-commerce”.

kaupan vilkastuttamiseksi. Komissio harkitsee lisäksi toimenpiteitä, joilla tuetaan kortti-, verkko- ja mobiilimaksumarkkinoiden yhdentymistä EU:n tasolla ja jotka on tarkoitus esittää vihreään kirjaan pohjautuvan kuulemisen perusteella. Se esittää myös uutta lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on parantaa henkilötietojen suojaa, sekä toimia, jotka liittyvät täytäntöönpanon valvontaan ja tiedon tarjontaan, lisätäkseen kuluttajien luottamusta sähköiseen kauppaan.

Sähköisten **hankintamenettelyjen** täysimääräisestä hyödyntämisestä kaikkialla EU:ssa voidaan saada merkittäviä tehokkuusetuja. Eräiden arvioiden mukaan säästöjä voitaisiin saada jopa 50–70 miljardia euroa vuosittain. Komissio arvioi, että vuonna 2009 menettelyistä vain 5 prosenttia oli sähköisiä. Julkisista hankinnoista annettujen direktiivien ajanmukaistamista koskevat ehdotukset, jotka on tarkoitus esittää joulukuussa 2011, sisältävät sen vuoksi toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan, että sähköisten menettelyjen käyttö on pikemminkin sääntö kuin poikkeus.

Jotta voitaisiin tukea pitkälle kehitettyjen digitaalisten laitteiden toimintaa, EU:n yrityksille ja hallintoelimille olisi voitava taata riittävä oikeusvarmuus, jota **etäresurssipalvelujen** (ns. *cloud computing*) tarjoaminen ja käyttäminen edellyttää. Näistä palveluista on nopeasti tulossa tehokkuuden ja yrittäjyyden tärkeitä edellytyksiä tämän päivän digitaalitaloudessa. On arvioitu, että etäresurssipalvelujen keskimääräinen osuus BKT:sta on noin 0,1 prosenttia lyhyellä ja 0,4 prosenttia keskipitkällä aikavälillä ja että niiden ansiosta Eurooppaan syntyy noin 300 000 uutta työpaikkaa¹⁵. Komissio esittää vuoteen 2013 mennessä ehdotuksen etäresurssipalveluja koskevaksi eurooppalaiseksi lähestymistavaksi taatakseen riittävän oikeusvarmuuden eurooppalaisille tarjoajille ja käyttäjille.

Lisäksi tarvitaan määrätietoisia toimia **internetin turvallisuuden** parantamiseksi sekä niiden kustannusten vähentämiseksi, joita aiheutuu jatkuvasti lisääntyvistä hyökkäyksistä tätä sisämarkkinoiden keskeisen infrastruktuurin muodostavaa järjestelmää kohtaan. Komission on tarkoitus esittää vuonna 2012 ehdotus internetin turvallisuutta koskevaksi kattavaksi EU:n strategiaksi.

3.3. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Resurssitehokas Eurooppa

Eurooppa voi saada taloudellista hyötyä toimista, joilla pyritään vastaamaan energiaan, ilmastoon ja resursseihin liittyviin haasteisiin. Unioni on asettanut energiatehokkuustavoitteekseen 20 prosentin energiansäästöt vuoteen 2020 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttamisella voidaan vähentää kuluttajien vuotuisia energiamenoja jopa 1 000 euroa kotitaloutta kohti sekä parantaa Euroopan teollisuuden kilpailukykyä ja näin luoda jopa 2 miljoonaa uutta työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä. Tarkasteltaessa resurssitehokkuutta laajemmasta näkökulmasta voidaan todeta, että mallintamiseen perustuvien alustavien komission tulosten perusteella luonnonvarojen kokonaiskäytön (TMR) vähentäminen taloudessa 15 prosentilla voi kasvattaa BKT:tä jopa 3,6 prosenttia ja lisätä työllisyyttä EU:ssa noin 2,5 miljoonalla. Luonnonvarojen kokonaiskäytön vähentäminen prosenttiyksiköllä vastaa noin 25 miljardin euron säästöjä yrityksille ja 150 000:ta uutta työpaikkaa¹⁶. Yritykset voisivat saavuttaa merkittäviä säästöjä (noin

¹⁵ F. Etro (2010), ”The economic impact of cloud computing”, Review of Business and Economics.

¹⁶ Resurssien kokonaiskäyttöä kuvaava indikaattori kattaa luonnosta taloudellista toimintaa varten otettavien raaka-aineiden kumulatiivisen määrän tietystä maassa. Indikaattori kuvaa talouden

25 miljardia vuodessa pelkästään Yhdistyneessä kuningaskunnassa) toteuttamalla sellaisia resurssitehokkuuteen liittyviä toimenpiteitä, joista aiheutuu hyvin vähän tai ei lainkaan kustannuksia, tehostamalla raaka-aineiden käyttöä ja tuottamalla vähemmän jätettä. Parhaimmat mahdollisuudet tällaisten toimenpiteiden toteuttamiseen on katsottu olevan seuraavilla aloilla: kemikaalit, mineraalit, metalliteollisuus, sähköntuotanto, julkiset palvelut, rakentaminen sekä jätehuolto¹⁷. Talouskriisin seurauksena olleesta hiilidioksidipäästöjen vähentymisestä huolimatta ennusteet viittaavat siihen, että useissa jäsenvaltioissa tarvitaan lisätoimia, jotta ne voisivat saavuttaa Eurooppa 2020 -strategian mukaiset kansalliset päästötavoitteensa. Lisäksi tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä, jotta uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvät tavoitteet saavutettaisiin kokonaisuudessaan. Samalla on merkittävästi lisättävä energiainfrastruktuuriin, energiansiirtoverkkoihin, uusiutuvaan energiaan sekä rakennusten energiatehokkuuteen tehtäviä investointeja.

Komissio on toteuttanut resurssitehokkuutta koskevaan lippulaivahankkeeseen liittyvistä 20 strategisesta aloitteesta 14. Ohjatakseen tämän lippulaivahankkeen toteuttamista komissio julkaisi etenemissuunnitelman, jossa luetellaan konkreettisia toimia ja eritellään eniten resursseja kuluttavat ja eniten ympäristövaikutuksia aiheuttavat talouden sektorit sekä ehdotetaan välineitä ja indikaattoreita, jotka auttavat toiminnan suunnittelussa Euroopan ja kansainvälisellä tasolla. Komissio on myös esittänyt ehdotuksen energiatehokkuutta koskevaksi direktiiviksi. Direktiivi sisältää useita energiatehokkuuteen liittyviä toimenpiteitä, joiden toteuttamisella saavutetaan lisää energiansäästöjä. Komissio on myös antanut tiedonannon energian toimitusvarmuudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Tiedonannossa esitetään kattava strategia EU:n energia-alan ulkosuhteille. Lisäksi se on julkaissut etenemissuunnitelman, jonka tarkoituksena on siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen. Suunnitelmassa asetetaan välitavoitteita, joilla pyritään varmistamaan päästöjen kustannustehokas vähentäminen 80–95 prosentilla vuoteen 2050 mennessä. Asteittaisella siirtymisellä vähähiiliseen talouteen parannettaisiin energian toimitusvarmuutta ja vähennettäisiin EU:n keskimääräisiä polttoainekustannuksia 175–320 miljardia vuodessa. Muihin hyötyihin kuuluu muun muassa ilmanlaadun ja kansanterveystilanteen parantuminen, minkä ansiosta saavutettaisiin jopa 27 miljardin euron kustannussäästöt vuoteen 2030 mennessä. Komissio on lisäksi esittänyt uuden liikennettä koskevan valkoisen kirjan, jolla pyritään kilpailukykyisen ja resurssitehokkaan liikennejärjestelmän luomiseen. Siinä asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita, jotka koskevat hiilen käytön vähentämistä, todellisen yhtenäisen eurooppalaisen liikennealueen luomista sekä öljyriippuvuuden vähentämistä.

Komissio hyväksyi vuonna 2011 säädösehdotuspaketin yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta. Paketissa sitoudutaan määrätietoisesti merkittäviin parannuksiin luonnonvarojen hallinnoinnissa. Muutoksilla, joita on ehdotettu sekä ensimmäiseen että toiseen yhteisen maatalouspolitiikan pilariin, pyritään ottamaan ympäristöön ja ilmastoon liittyvät haasteet entistä paremmin huomioon maatilojen toiminnassa sekä kannustamaan maaseutualueiden kestävästä taloudellisesta kehityksestä.

aineellista perustaa. Se sisältää sekä kyseisen maan alueelta saadut raaka-aineet että maahantuontiin liittyvän resurssien käytön.

¹⁷

Oakdene Hollins (2011), ”Further Benefits of Business Resource Efficiency”.

Energian sisämarkkinoiden loppuun saattaminen on edellytyksenä sille, että säästömahdollisuudet, joita todelliset yhdentyneet yleiseurooppalaiset kaasu- ja sähkömarkkinat tarjoavat parantuneen likviditeetin ja kilpailun ansiosta, voidaan hyödyntää kokonaisuudessaan. Markkinoiden yhentyminen parantaa myös energian toimitusvarmuutta ja helpottaa uusien, uusiutuvaan energiaan perustuvien energialähteiden integroimista markkinoille laajempien tasehallinta-alueiden ansiosta. Sähkön ja kaasun rajatylittävän kaupan lisääntyminen voi tasapainottaa hinnanvaihteluita ja helpottaa uusien toimijoiden markkinoilletuloa ja näin lisätä innovaatiotoimintaa ja kilpailua.

Energian sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta on ratkaisevan tärkeää, että jäsenvaltiot noudattavat toimintapolitiikassaan nykyistä yhtenäisempää lähestymistapaa, kun kyse on naapurimaihin vaikuttavista kysymyksistä. Annettaessa kansallisen tason lainsäädäntöä ja luotaessa investointikannustimia, joihin kuuluvat myös hinta- ja verokannustimet, olisi tarkkaan arvioitava eri välineiden välistä vuorovaikutusta sen varmistamiseksi, että Euroopan teollisuudelle ja palveluntuottajille tarjotaan vakaat investointipuitteet. Esimerkiksi uusiutuvan energian alalla olisi vältettävä radikaaleja politiikan muutoksia, myös takautuvia, jotta voitaisiin välttää tarpeettomat sääntelyriskit, jotka heikentävät uusiutuvan energian tuotannon taloudellista elinkelpoisuutta. Uusiutuvan energian nykyisistä tukijärjestelmistä olisi saatava kustannustehokkaampia. Haasteena on tukea laajamittaista tuotantoa, jonka ansiosta markkinatoimijat voivat alentaa kustannuksiaan, vähentää tukia ja integroida uusiutuvat energialähteet todellisille eurooppalaisille markkinoille.

Kaikissa energiaan liittyvissä tulevaisuudenskenaarioissa **energiainfrastruktuureilla** on ratkaisevan tärkeä merkitys kysynnän ja tarjonnan tasapainottajina unionissa. Tämän vuoksi Euroopan sähkö- ja kaasuverkkoja on nykyaikaistettava ja laajennettava nopeasti. Komissio esitti jokin aika sitten ehdotuksen¹⁸ uudeksi energiainfrastruktuuria koskevaksi sääntelykehikseksi, jolla on tarkoitus korvata nykyinen Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskeva sääntelykehys. Uudella sääntelykehyksellä on tarkoitus varmistaa, että strategiset energiaverkot ja -varastot saadaan EU:n eri alueilla valmiiksi vuoteen 2020 mennessä. Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevassa komission ehdotuksessa esitetty 9,1 miljardin euron EU-rahoitus puolestaan mahdollistaa niiden 200 miljardin euron investointien täysimääräisen toteuttamisen, jotka tarvitaan Euroopan kannalta olennaisia infrastruktuurihankkeita varten vuoteen 2020 ulottuvalla jaksolla. Tällä investoinnilla on merkittävä myönteinen kokonaisvaikutus BKT:hen ja työllisyyteen: BKT:hen kohdistuvat kumulatiiviset vaikutukset ovat noin +0,4 prosenttia ja työpaikkojen lisäys noin 400 000 vuosina 2011–2020.

Energia- ja resurssitehokkuutta koskevien tutkimusten mukaan rakentamisen ja rakennusten käytön parantaminen EU:ssa vaikuttaa 42 prosenttiin energian loppukulutuksesta¹⁹, noin 35 prosenttiin kasvihuonekaasupäästöistä²⁰ ja noin 50 prosenttiin materiaalien käyttönotosta²¹. Lisäksi vedenkulutuksessa saatetaan säästää 30 prosenttia²². Rakennusala työllistää 8 prosenttia Euroopan työvoimasta. Työntekijöistä

¹⁸ KOM(2011) 658, 19.10.2011.

¹⁹ KOM(2007) 860 lopullinen, 21.12.2007.

²⁰ KOM(2007) 860 lopullinen, 21.12.2007.

²¹ KOM(2007) 860 lopullinen, 21.12.2007.

²² KOM(2007) 414 lopullinen, 18.7.2007.

noin 230 000 työskentelee eristeiden valmistuksen ja asennuksen alalla. Koska **energiatehokkuutta** lisäävät investoinnit rahoitetaan osin energiansäästöillä, esteitä poistavilla julkisilla toimenpiteillä, kuten pääoman ja tiedon saatavuuden parantamisella, voi olla merkittävä vipuvaikutus. Ehdotetun energiatehokkuutta koskevan direktiivin nopealla hyväksymisellä autettaisiin saavuttamaan Eurooppa 2020 -strategiassa asetetun tavoitteen edellyttämä edistys, luomaan tarvittavat puite-edellytykset²³ sekä tarjoamaan jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa energiatehokkuutta koskevat tavoitteensa ja toimittaa ensimmäiset kertomuksensa vuoden 2012 loppuun mennessä.

Myös EU:n rakennerahoituksella voitaisiin nykyistä paremmin tukea energiatehokkuutta ja uusiutuvien energialähteiden käyttöä. Kestävään energiaan tehtäviä investointeja voidaan lisätä hyödyntämällä EU:n ELENA-tukijärjestelmää (Euroopan paikallinen energiatuki) ja EEE-F-tukijärjestelmää (Euroopan energiatehokkuuden rahoitusväline). Lisäksi alkuinvestointeja, joita tarvitaan rakennusten kunnostamiseen ja julkisen sektorin energiatehokkuuden edistämiseen, voidaan kattaa ja hankkia ottamalla mukaan energiapalvelujen tarjoajat (energiapalveluyhtiöt).

Ympäristölle haitallisten tukien asteittaisella lakkauttamisella voidaan parantaa resurssitehokkuutta ja tukea talouskasvua. Tehottomat tuet estävät vanhentuneiden teknologioiden ja yritysrakenteiden uudistamisen ja vähentävät investointeja puhtaaseen energiaan ja muihin ympäristöystävällisiin teknologioihin. Lisäksi tällaisten tukien poistamisella voisi olla merkittävä vaikutus julkisen talouden vakauttamiseen. Esimerkiksi suorien verotulojen menetykset voivat olla lähes 0,5 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen (60 miljardia euroa), ja kuluttajavalintojen vääristyminen aiheuttaa merkittäviä hyvinvoinnin menetyksiä, jotka ovat arviolta 0,1–0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen (12–37 miljardia euroa). Komissio on pyytänyt jäsenvaltioita selvittämään vuonna 2012, mitkä ovat merkittävimmät ympäristön kannalta vahingolliset tuet, ja laatimaan suunnitelmat tällaisten tukien asteittaisesta lakkauttamisesta²⁴.

Ympäristöverotusta voitaisiin kehittää nykyisestä huomattavasti. Näin autettaisiin samalla vastaamaan niihin nykyisiin ja tuleviin haasteisiin, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen, vesivarojen niukkuuteen, energian toimitusvarmuuteen ja resurssien rajallisuuteen. Yhdistämällä ympäristöverotukseen liittyviin toimenpiteisiin työvoiman verotuksen keventäminen siten, ettei toimenpiteillä ole vaikutusta verotulojen kokonaismäärään, parannetaan resurssienjakoa ja tuetaan näin samalla työllisyyttä²⁵. Komission vuonna 2011 esittämän energiaverodirektiivin²⁶ tarkistusehdotuksen hyväksymisellä helpotetaan siirtymää. Lisäksi oikean hintatason määrittämisellä edistetään uusien teollisuudenalojen kehitystä ja investointeja ympäristöystävälliseen teknologiaan.

Monissa vuotta 2011 koskevalla talouspolitiikan eurooppalaisella ohjauksella annetuissa maakohtaisissa suosituksissa viitataan kestäväan kasvuun liittyviin

²³ KOM(2011) 370, 22.6.2011.

²⁴ KOM(2011) 571, 20.9.2011.

²⁵ Esimerkiksi on arvioitu, että työn keskimääräisen verotuksen keventäminen pysyvästi yhdellä prosenttiyksiköllä kasvattaa tyypillisessä maassa pitkällä aikavälillä työllisyysastetta noin 0,4 prosenttiyksiköllä. OECD (2006), ”OECD Employment Outlook 2006 – Boosting Jobs and Incomes: Policy Lessons from Reassessing the OECD Job Strategy”, Paris.

²⁶ KOM(2011) 169, 13.4.2011.

kysymyksiin, kuten energiamarkkinoiden toimintaan ja kilpailuun, verkkojen yhteenliittämiseen sekä resurssitehokkuuteen. Suositusten täytäntöönpanosta tähän mennessä saadut kokemukset viittaavat siihen, että täytäntöönpanossa on useimmissa jäsenvaltioissa saavutettu jonkin verran edistystä.

3.4. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Globalisaation aikakauden teollisuuspolitiikka

Taluskriisistä elpyminen on perustunut suurelta osin tuotantoteollisuuteen, jonka tuotos on kasvanut noin 15 prosenttia vuoden 2009 alun pohjalukemista. EU:n teollisuuden elpyminen on kuitenkin viime kuukausina pysähtynyt, ja yritysten luottamusta mittaava indikaattori on pudonnut takaisin aikaisempaan keskiarvoonsa. Euroopan talouden epävarmat näkymät ja euroalueen velkakriisiin liittynyt myllerrys ovat verottaneet teollisuuden luottamusta. Elpymistä haittaavat lisäksi korkeat energian hinnat ja rahoituksen saantiin edelleen liittyvät vaikeudet. EU:n teollisuudella on tästä huolimatta kuitenkin paremmat edellytykset laskusuhdanteesta selviämiseen, sillä teollisuuden varastot ovat pienemmät ja tuottavuus parempi kuin vuonna 2008.

Globalisaation aikakauden yhdenmättyä teollisuuspolitiikkaa koskeva lippulaivahanke sisältää 70 avaintointa, joista komissio on jo käynnistänyt useita. Komissio esimerkiksi varmistaa jo, että sen esittämien, merkittäviä vaikutuksia aiheuttavien uusien poliittisten aloitteiden vaikutukset kilpailukykyyn ja pk-yrityksiin arvioidaan perusteellisesti. Näin on tehty muun muassa päästöoikeuksia koskevan ehdotuksen tapauksessa hiilivuotoriskin huomioon ottamiseksi sekä neljännen vakavaraisuusdirektiivin tapauksessa.

Komissio aikoo myös esittää konkreettisia toimia, joilla on tarkoitus **vähentää** pk-yrityksille ja etenkin mikroyrityksille **sääntelystä aiheutuvia rasitteita mahdollisimman paljon**. Suunnitteilla oleviin toimiin kuuluvat pienille yrityksille nykyisestä unionin säännöstöstä mahdollisesti myönnettävät poikkeukset, parempien osallistumismahdollisuuksien tarjoaminen pienille yrityksille EU:n sääntelyn valmistelun yhteydessä, mikroyritysten huomioon ottaminen arvioitaessa uuden lainsäädännön vaikutuksia pk-yrityksiin sekä tulostaulu, joka sisältää tiedot komission säädösehdotuksiin sisältyvistä pk-yrityksiin ja mikroyrityksiin sovellettavista poikkeuksista ja kevennetyistä järjestelyistä, niiden hyväksymisestä EU:n lainsäädäntöprosessissa sekä niiden täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa.

Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevaa aloitetta (*Small Business Act*) tarkistettiin helmikuussa 2011²⁷. Tarkistuksessa korostettiin rahoituksen saatavuutta, pk-yrityksiä paremmin tukevan sääntely-ympäristön tarvetta sekä toimia, joilla pk-yrityksiä autetaan vastaamaan globalisaation aiheuttamiin haasteisiin. Viimeksi mainitulla osa-alueella on ehdotettu lisätoimia seurantatoimien yhteydessä, kuten osana marraskuussa 2011 hyväksyttyä pk-yritysten kansainvälistymistä tukevaa uutta strategiaa²⁸. Tarkistuksessa tuotiin myös esille se, että jäsenvaltioiden olisi keskityttävä yritysten toimintaympäristöön liittyviin toimiin, joihin kuuluvat muun muassa järkevä sääntely, tarpeettomien säännösten ja lupien poistaminen, menettelyjen yksinkertaistaminen

²⁷ KOM(2011) 78, 23.2.2011.

²⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm

sähköisten viranomaispalvelujen avulla sekä uuden yrityksen perustamiseen tarvittavan ajan vähentäminen 3 työpäivään.

Komissio aikoo esittää ennen vuoden 2011 loppua toimintasuunnitelman, jolla on tarkoitus parantaa pk-yritysten **mahdollisuuksia saada rahoitusta**. Sen yhteydessä esitetään lisäksi ehdotus, jolla on tarkoitus helpottaa pääomarahoituksen saatavuutta kaikkialla EU:ssa toimiluvalla, jonka ansiosta pääomarahastot voivat kerran rekisteröidyttyään hankkia pääomaa kaikissa 27 jäsenvaltiossa. On arvioitu, että tämän aloitteen onnistuneen toteuttamisen seurauksena saadaan jopa 315 000 uutta työpaikkaa ja BKT kasvaa 100 miljardilla eurolla. Komissio pyrkii poistamaan kaikki sellaiset verotukseen liittyvät toimenpiteet, jotka haittaavat rajatylittäviä pääomasijoituksia, ja vähentämään hallinnollisia rasitteita.

Jotta koko talouden kilpailukykyä voitaisiin parantaa, tarvitaan horisontaalisia ja alakohtaisia sekä tuotteisiin ja palveluihin liittyviä markkinauudistuksia. Lisäksi tarvitaan kilpailusääntöjen tehokasta täytäntöönpanoa ja sellaista **institutionaalista toimintaympäristöä, joka tukee kilpailua** kaikilla tasoilla (EU:n tasolla sekä alueellisella ja paikallisella tasolla) ja jossa jäsenvaltioille aiheutuvat kustannukset voidaan pitää vähäisinä. Tällöin edellytyksenä on, että kaikki kilpailun suojaamisesta ja edistämisestä vastuussa olevat kilpailuviranomaiset, eri alojen sääntelyviranomaiset ja oikeusviranomaiset toimivat tehokkaasti. Hyvin toimiva siviilioikeusjärjestelmä on ratkaisevan tärkeä osa kilpailua ja kasvua tukevaa institutionaalista toimintaympäristöä.

Teollisuusinnovaatioiden alalla keskeistä mahdollistavaa teknologiaa käsittelevä korkean tason ryhmä esitti kesäkuussa 2011 loppuraporttinsa, joka sisältää konkreettisia suosituksia näiden teknologioiden kehittämisestä ja käytöstä²⁹. Näillä teknologioilla on mittava markkinapotentiaali. Alan on arvioitu kasvavan vuosittain 5–16 prosenttia vuoteen 2020 asti, ja sillä on ratkaisevan tärkeitä innovaatioihin ja kasvuun liittyviä heijastusvaikutuksia jalostusketjun loppupään teollisuuteen. Komissio esitti kesäkuussa myös Euroopan standardointijärjestelmän perusteellista ajantasaistamista³⁰. Ehdotuksessa esitetään muun muassa palveluja koskevien standardien ottamista osaksi eurooppalaista järjestelmää sekä tieto- ja viestintäteknikkaan liittyvien teollisuusstandardien entistä parempaa tunnistamista.

Komissio on myös käynnistänyt eräitä **alakohtaisia aloitteita**. Se on muun muassa hyväksynyt avaruuspolitiikan strategian³¹, jolla on tarkoitus vahvistaa Euroopan avaruusala, sekä käynnistänyt uudelleen CARS 21 -prosessin³², jolla tuetaan puhtaita ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevaa EU:n strategiaa. Sähköautojen käyttöönottoon liittyy merkittävää markkinapotentiaalia. Hybridiajoneuvojen määrä kasvaa nykyisestä 100 000:sta 1 miljoonaan vuoteen 2020 mennessä, ja täysin sähköllä toimivien ajoneuvojen markkinoilla saavutetaan vuoteen 2020 mennessä 750 000 yksikön määrä. Komissio jatkaa lisäksi toimiaan energiaintensiivisten teollisuudenalojen ongelmien ratkaisemiseksi. Se käynnistää muun muassa kestävän teollisuuden vähähiilisen ohjelman (SILC), edistää erittäin vähähiilisen tuotantoteknologian kehittämistä sekä tukee

²⁹ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/key_technologies/kets_high_level_group_en.htm

³⁰ KOM(2011) 311 ja KOM(2011) 315, 1.6.2011.

³¹ KOM(2011) 152, 4.4.2011.

³² Toimintansa uudelleen aloittaneen korkean tason ryhmän 10. marraskuuta 2010 pitämä ensimmäinen kokous.

yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuden perustamista energiantensiivisen prosessiteollisuuden innovaatioiden edistämiseksi.

Tähän osa-alueeseen liittyvien maakohtaisten suositusten täytäntöönpano on ensimmäisten tietojen perusteella ollut jäsenvaltioissa epätasaista. Pk-yritysten rahoituksensaantimahdollisuuksien parantamista koskevien suositusten täytäntöönpanossa ei ole juurikaan edistytty. Tilanne on hieman parempi yritysten toimintaympäristöön liittyvien toimenpiteiden osalta, joihin kuuluvat muun muassa hallinnollisten rasitteiden vähentäminen, hallintokapasiteetin lisääminen ja oikeuslaitoksen toiminnan tehostaminen. Kuusi niistä kymmenestä jäsenvaltiosta, joille osoitettiin yritysten toimintaympäristön parantamiseen liittyviä suosituksia, on toteuttanut joitakin toimenpiteitä, joskin näiden suositusten täytäntöönpano on useimmissa tapauksissa ollut vain osittaista.

3.5. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma

Työllisyysasteen nostaminen ja työvoiman tuottavuuden parantaminen kuuluvat yhdessä pääomainvestointien ja innovaatiotoiminnan kanssa kasvun keskeisiin lähteisiin. EU:ssa on tällä hetkellä 23 miljoonaa työtöntä. Määrä vastaa 10:tä prosenttia työikäisestä väestöstä.

Työttömien määrässä vuodesta 2010 tapahtunut vähäinen myönteinen kehitys on nyt pysähtynyt. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työnhakijoista on yli 40 prosenttia. Osuus on kasvanut kolmanneksen kahden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna, jolloin se oli 30 prosenttia. Lisäksi erittäin alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa elävien osuus on kasvanut 12:ssa niistä 15 jäsenvaltiosta, joista tietoja on saatavilla.

Elpyminen ilman uusien työpaikkojen syntymistä aiheuttaa merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia kustannuksia ja viittaa lisäksi siihen, että työmarkkinoilla on rakenteellisia puutteita, jotka heikentävät kasvun mahdollisuuksia keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Talouden elpymistä vaikeuttavat etenkin ammattitaidon tarjonnan ja kysynnän kohtaamattomuus ja osaamisvajeet. Avoimna olevien työpaikkojen määrä alkoi kasvaa vuoden 2009 puolivälistä, mutta työllisyystilanne ei tästä huolimatta näytä parantuneen. Tämä viittaa siihen, että työmarkkinoilla on kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuuteen liittyviä ongelmia, kuten osaamisvajetta tai työvoiman liikkuvuuden puutetta, ainakin tietyillä aloilla ja alueilla.

Elinikäiseen oppimiseen liittyvät toimet ovat ratkaisevassa asemassa pyrittäessä varmistamaan, että työntekijöillä on työmarkkinoilla tarvittavaa osaamista. Vuonna 2000 EU:n työvoimasta 22 prosenttia oli korkeasti koulutettua ja vähän koulutetun työvoiman osuus oli 29 prosenttia. Vuonna 2010 tilanne oli päinvastainen. Vuoteen 2020 mennessä 35 prosenttia työpaikoista edellyttää korkeaa koulutustasoa, kun taas vähän koulutetun työvoiman tarve vähenee 12 miljoonalla. Nykyiset koulutustasoa koskevat tulokset eivät kuitenkaan ole riittäviä, kun otetaan huomioon, että tarjolla olevat työpaikat edellyttävät yhä enemmän osaamista. EU:ssa yksi seitsemästä (14,41 prosenttia) 18–24-vuotiaasta nuoresta päättää koulunkäynnin ylempään perusasteeseen eikä tämän jälkeen osallistu minkäänlaiseseen jatkokoulutukseen (varhain koulunkäynnin päättäneet nuoret), ja monilla tähän ryhmään kuuluvilla nuorilla koulutus ei vastaa työmarkkinoiden vaatimuksia. Lisäksi kaikista koululaisista yli viidenneksellä luku- ja laskutaidot eivät täytä näille taidoille asetettuja perusvaatimuksia (15-vuotiaina).

Näihin haasteisiin pyritään vastaamaan toimilla, joita suunnitellaan osana uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelmaa koskevaa lippulaivahanketta. Tähän lippulaivahankkeeseen sisältyvien 13 avaintoimen osalta on edistytty hyvin. Esimerkkinä voidaan mainita EU:n osaamispanoraama, joka pyrkii tarjoamaan entistä enemmän avoimuutta työnhakijoille, työntekijöille, yrityksille ja/tai julkisille laitoksille tuottamalla päivitettyjä ennusteita osaamistarjonnasta ja työmarkkinoiden tarpeista vuoteen 2020 ulottuvalla jaksolla. Tämä toimi on tarkoitus saada toteutettua lokakuuhun 2012 mennessä. Myös lippulaivahankkeen alakohtaisten aloitteiden, kuten terveydenhuoltohenkilöstöä koskevan toimintasuunnitelman, toteuttamisessa on edistytty.

EU:n työmarkkinalainsäädännön tarkistamista koskevia lainsäädäntöehdotuksia valmistellaan parhaillaan. Työmarkkinaosapuolet ovat sopineet neuvottelevansa työaikadirektiivin tarkistamisesta, ja kahdesta säädösehdotuksesta koostuva työntekijöiden lähettämiseen liittyvä säädöspaketti on tarkoitus hyväksyä tulevina viikkoina. Neuvoston odotetaan lisäksi antavan vuoden 2012 alkupuoliskolla suosituksen, jolla on tarkoitus edistää epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen tunnustamista, ja verkossa otetaan lokakuuhun 2012 mennessä käyttöön työkalu, jonka avulla kansalaiset voivat kirjata työssä ja muualla hankkimansa osaamisen. Lisäksi komissio aikoo antaa vuoden 2012 jälkipuoliskolla tiedonannon, jossa tarkastellaan laajemmin Eurooppaa kohtaavia osaamishaasteita.

3.6. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Nuoret liikkeellä

Nykyinen työmarkkinatilanne on erittäin vaikea etenkin nuorten osalta, joiden työttömyysaste on yli 20 prosenttia eli kaksinkertainen kokonaisväestön työttömyysasteeseen verrattuna. Lisäksi suhteettoman suuri osuus kriisin seurauksena olleen, vakinaisten työpaikkojen vähentymisen vaikutuksista on kohdistunut nuoriin, ja vaikka nuoret ovat tilapäisessä työsuhteessa olevien työntekijöiden ryhmässä yliedustettuina, he eivät ole merkittävästi hyötäneet näiden työsuhteiden viimeaikaisesta nettokasvusta.

Kaikkien suunniteltujen Nuoret liikkeellä -lippulaivahankkeen toimien työstäminen on aloitettu ja joitakin keskeisiä työttömyyden torjuntaan liittyviä toimia on jo käynnistetty. Viimeksi mainittuihin kuuluvat muun muassa Youth@work-tiedotuskampaja, jonka tavoitteena on luoda yhteyksiä nuorten ja pienten yritysten (pk-yritysten) välille, ja avoimien työpaikkojen eurooppalainen seurantaväline, jonka avulla kerätään ajantasaista tietoa avoimista olevista työpaikoista ja joka voi toimia myös ennakkovarointijärjestelmänä, kun on kyse tarjonnan ja kysynnän kohtaamattomuudesta ja muista työmarkkinoiden toimintaa haittaavista ongelmista.

Neuvosto antoi 7. kesäkuuta 2011 suosituksen koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävistä toimintastrategioista. Suosituksessa esitetään jäsenvaltioille puitteet johdonmukaisten, kattavien ja tietoon perustuvien strategioiden laatimiseksi tällä osa-alueella. Suositus olisi nyt pantava täytäntöön.

Lisäksi komissio hyväksyi lokakuussa 2011 tiedonannon korkeakoulutuksen nykyaikaistamisesta. Tiedonanto sisältää ehdotuksen maisterin tutkintojen liikkuvuutta koskevaan Erasmus-ohjelmaan liittyvästä eurooppalaisesta opintolainojen

takausjärjestelmästä, jonka tarkoituksena on lisätä ylempää korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden liikkuvuutta.

Nuorisotyöllisyyttä koskevan eurooppalaisen kehyksen tarkoituksena on varmistaa, että politiikkaa koordinoidaan Euroopan tasolla tehokkaasti joustoturvaa koskevien periaatteiden mukaisesti. Kehys perustuu seuraaviin neljään pilariin: 1) apu ensimmäisen työpaikan löytämiseen ja uran aloittamiseen; 2) tuki riskialttiissa tilanteessa oleville nuorille; 3) nuorille tarkoitettujen riittävien sosiaalisten turvaverkkojen tarjoaminen ja 4) tuki nuorille yrittäjille ja itsenäiseen ammattitoimintaan. Komissio on ehdottanut osana kehystä, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia seuraavilla osa-alueilla: nuorisotakuut, joiden avulla varmistetaan, että kaikki nuoret ovat mukana työelämässä, jatkokoulutuksessa tai muissa aktivointitoimissa viimeistään neljän kuukauden kuluttua koulun päättämisestä, toistaiseksi voimassa olevat yleisesti sovellettaviksi tulevat sopimukset, joilla vähennetään työmarkkinoiden segmentoitumista, ja nuorille myönnettävät molemminpuolisiin velvoitteisiin perustuvat työttömyys- ja sosiaaliavustukset. Nuorten mahdollisuuksia koskevan tulevan aloitteen yhteydessä tarvitaan lisätoimia, joiden avulla tuetaan nuorten työmarkkinoille siirtymistä, lisätään harjoittelumahdollisuuksien tarjontaa sekä kannustetaan liikkuvuuteen. Komissio aikoo esittää tämän aloitteen ennen vuoden loppua.

3.7. Eurooppa 2020 -lippulaivahanke: Köyhyyden torjunnan eurooppalainen foorumi

Paitsi että osallistavien työmarkkinoiden ja yhteiskuntien tukeminen on jo itsessään arvokas tavoite, tällaisilla toimilla on myös vaikutusta kasvuun, koska ne parantavat työmarkkinoiden toimintaa, lisäävät kokonaisyksyntää ja vahvistavat luottamusta. Edellä mainituilla kolmella osa-alueella esiintyvät ongelmat ovat siksi merkittäviä vakaata elpymistä haittaavia tekijöitä.

Niissä muutamissa jäsenvaltioissa, joista on jo saatavana tietoja talouskriisin vaikutuksista tuloihin, kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen määrä on pienentynyt merkittävästi³³. Lisäksi on todisteita siitä, että sekä tuloköyhyys, etenkin lapsiin kohdistuva köyhyys, että vaikea aineellinen puute ovat useassa jäsenvaltiossa yhä suurempi haaste. Tilanteessa, jossa pitkäaikaistyöttömien osuus kasvaa ja työttömyysetuudet käytetään loppuun, on vaarana se, että pienituloisten käytettävissä olevat tulot vähenevät merkittävästi.

Pienituloisilla kulutuksen osuus on yleensä suuri, sillä he joutuvat käyttämään suurimman osan ansioistaan hankkiakseen välttämättömiä tavaroita ja palveluja. Tulojakauman pohjalla oleviin kohdistuvilla tulojen lisävähennyksillä voi tämän vuoksi olla pysyvä vaikutus kotimaiseen kysyntään ja näin myös kasvuun³⁴. Tämän vuoksi myös kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen on tärkeää, jotta kuluttajat voisivat tehdä mahdollisimman hyviä kulutusvalintoja ja näin edistää mahdollisimman paljon omaa hyvinvointiaan.

³³ Esimerkiksi keskituloisten (mediaanitulolla mitattuna) kotitalouksien tulojen määrä on pudonnut yli 15 prosenttia Liettuassa ja Latviassa, 8 prosenttia Virossa ja 2–4 prosenttia Espanjassa, Irlannissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

³⁴ IMF (2011): ”World Economic Outlook Report 2011”, Global Prospects and Policies, Washington.

Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan eurooppalaiseen foorumiin kuuluu kymmenen avaintointia, joita kaikkia valmistellaan parhaillaan. Osa toimista on jo käynnistetty tänä vuonna. Tällaisiin kuuluvat uusi eurooppalainen kotouttamisohjelma, jolla tuetaan jäsenvaltioita niiden edistäessä EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten aktiivista osallistumista yhteiskunnan toimintaan, sekä EU:n kehys romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille.

Lokakuussa 2011 hyväksyttiin sosiaalisen yrittäjyyden aloite, johon sisältyvien avaintoimien toteuttaminen on tarkoitus aloittaa tulevina kuukausina. Ensimmäisiin toteutettaviin aloitteisiin kuuluvat sosiaalisesti vastuullisia sijoitusrahastoja koskeva uusi sääntelykehys, sosiaalisten yritysten ottaminen yhdeksi rakennerahastojen ensisijaisista investointikohteista rakennerahastoja koskevan ehdotuksen mukaisesti sekä tuleva asetusehdotus eurooppalaisten säätiöiden perussäännöstä.

Tulevina kuukausina on lisäksi tarkoitus hyväksyä valkoinen kirja, joka käsittelee eläkkeiden kestävyyttä ja riittävyttä kriisinjälkeisessä tilanteessa.

Köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä olisi torjuttava uudistamalla sosiaaliturvajärjestelmiä aktiivisen osallistamisen periaatteita noudattaen. Etenkin julkiset palvelut ovat ratkaisevan tärkeässä asemassa tuettaessa työmarkkinoille integroitumista ja sosiaalista osallistamista. Tehokkaiden ja kohtuuhintaisten palvelujen saatavuus on lisäksi tärkeä kulutusmenojen vähentämiseen vaikuttava tekijä, jonka ansiosta voidaan kasvattaa käytettävissä olevien tulojen määrää ja näin vähentää tuloköyhyyttä ja eriarvoisuutta³⁵. OECD:n tekemässä julkisia palveluja koskevassa tutkimuksessa todetaan, että jos julkisten palvelujen laskennallinen vaikutus otetaan huomioon kotitalouksien tuloissa, köyhyyttä koskevat arviot pienenevät huomattavasti. Köyhyysriskiaste laskee merkittävästi: se supistuu lähes 40 prosenttia, kun käytetään suhteellista köyhyysrajaa, ja jopa lähes 80 prosenttia, kun käytetään kiinteää köyhyysrajaa. Kaikkien luontaisien huomioon ottamisella voitaisiin tämän vuoksi kaventaa köyhyyskuilua keskimäärin 80 prosenttia.

On arvioitu, että niistä 30 miljoonasta yli 18-vuotiaasta eurooppalaisesta, joilla ei ole pankkitiliä, noin 6,4 miljoonaa on sellaisia, joilla ei mahdollisuutta saada pankkitiliä tai jotka eivät uskalla pyytää tilin avaamista³⁶. Pankkitilin puuttumisen osalta tilanne EU:ssa vaihtelee suuresti maittain. Esimerkiksi Romaniassa ja Bulgariassa puolet vastaajista ilmoitti, ettei heillä ole pankkitiliä. Pankkitilittömällä kuluttajilla on todennäköisesti myös vaikeuksia työpaikan saannissa, asunnon vuokraamisessa ja palkan tai etuuksien saannissa ja heille koituu asioinnista enemmän kustannuksia. Komission suosituksessa³⁷ mahdollisuudesta käyttää tavanomaista maksutiliä käsitellään tarkemmin toimia, joita tarvitaan taloudellisen syrjäytymisen torjumiseksi.

Asumiskustannukset ja asuntojen laatu ovat erittäin tärkeitä elinoloihin ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, etenkin kun on kyse heikoimmassa asemassa olevista väestöryhmistä. Tämä käy selvästi ilmi EU:n indikaattoreista, joilla mitataan

³⁵ Ks. OECD (2011), ”The impact of publicly provided services on the distribution of resources”; Report for the European Commission.

³⁶ European Financial Integration Report 2008, SEC(2009) 19 lopullinen, 19.1.2009.

³⁷ K(2011) 4977, 18.7.2011.

asumiskustannuksia ja asuntopulaa³⁸. Köyhyysriskissä elävistä 38 prosenttia käytti vuonna 2010 yli 40 prosenttia käytettävissä olevista tuloistaan asumiseen. Osuus on yli kuusinkertainen muuhun väestöön verrattuna (6 prosenttia)³⁹. Samaan aikaan asumiskustannusten osuus käytettävissä olevista kokonaistuloista kasvoi puolella köyhyysriskiryhmään kuuluvista 32 prosenttiin ja tämän yli, kun se muulla väestöllä oli 16 prosenttia. Asumiskustannusten tarkempi analyysi osoittaa, että vuokrien ja asuntolainojen korkojen osuus on noin 30 prosenttia asumisen yhteenlasketuista bruttokustannuksista ja muiden erien, kuten korjausten, kunnossapidon ja muiden kustannusten, osuus noin 70 prosenttia⁴⁰. Komission kulutustutkimuksen mukaan asuminen, vesi, sähkö, kaasu ja muut polttoaineet muodostavat kotitalouksien suurimman yksittäisen menoerän, jonka osuus kulutuksesta on 27,7 prosenttia.

Asumiskustannuksilla ja etenkin sähkön, kaasun ja veden kustannuksilla on merkittävä vaikutus köyhyysasteisiin: jos käytettävissä oleva tulo määritellään tuloksi, josta on vähennetty asumiskustannukset, niiden osuus, joiden tulot ovat 60 prosenttia alle (uuden mediaanitulon, kasvoi vuonna 2007 EU:ssa 16 prosentista 22 prosenttiin⁴¹. Tämä merkitsee näin myös sitä, että on tärkeää panna kaikilta osin täytäntöön sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annettu direktiivi 2009/72/EY, myös sen 3 artiklan 8 kohta, joka koskee energiaköyhyyden torjuntaa.

3.8. Puutteet ja pullonkaulat

3.8.1. Sisämarkkinoiden tehokkaampi hyödyntäminen

Sisämarkkinoiden kehittäminen ja rajojen avaaminen ovat olleet kahden viime vuosikymmenen aikana Euroopan kasvun tärkeimpiä moottoreita. On arvioitu, että EU:n markkinoiden yhdentymisen on johtanut vuosina 1992–2006 2,75 miljoonan uuden työpaikan syntymiseen ja lisännyt BKT:n kasvua 2,1 prosenttia. Euroopan sisäisen kaupan osuus maailman tavarakaupasta on nykyään 17 prosenttia ja palvelukaupasta 28 prosenttia. On arvioitu, että kun jäsenvaltion vauraus kasvaa 1 000 euroa, tästä summasta 200 euroa päätyy kaupan kautta muiden jäsenvaltioiden hyödyksi.

Huhtikuussa 2011 julkistettu **sisämarkkinoiden toimenpidepaketti** sisältää 12 viputekijää, joiden avulla sisämarkkinoita voidaan täydentää ja syventää seuraavilla osa-alueilla: rahoituksen saatavuus, kansalaisten liikkuvuus, julkiset hankinnat, ammattitutkinnot, immateriaalioikeudet, kuluttajien oikeudet, palvelut, verkot, digitaaliset markkinat, verotus, yritysten sääntely-ympäristö, sosiaalinen yrittäjyys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus. Komissio on jo esittänyt useita toimenpidepakettiin liittyvistä 12 keskeisestä säädösehdotuksesta, ja loputkin on tarkoitus esittää tämän vuoden loppuun mennessä (lukuun ottamatta sähköisiä allekirjoituksia, henkilötunnisteita ja todentamista koskevaa säädösehdotusta). Nämä ehdotukset olisi hyväksyttävä

³⁸ Tarkempi analyysi esitetään vuonna 2010 laadittuun sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevaan yhteiseen raporttiin liitetyn oheisasiakirjan kohdassa 5.2.

³⁹ Sosiaalisen suojelun komitean alaisuudessa toimiva indikaattoreita käsittelevä alakomitea oli yhtä mieltä siitä, että 40 prosentin kynnyksarvon voidaan katsoa merkitsevän, että asumiskustannukset ovat kestävämmällä tasolla.

⁴⁰ Ks. ”Social Situation in the EU 2009” -raportin kohta 3.2.1.

⁴¹ Ks. ”Social Situation in the EU 2009” -raportissa esitetty kuvio 69, s. 138.

Euroopan parlamentissa ja neuvostossa vuoden 2012 loppuun mennessä, jotta niiden käytännön vaikutukset alkaisivat tuntua nopeasti EU:ssa.

Sisämarkkinoiden toimenpidepaketin täytäntöönpano antaa ratkaisevan sysäyksen eurooppalaisten yritysten, etenkin pk-yritysten, liiketoimintaympäristön parantamiselle. Se lujittaa myös kuluttajien ja työntekijöiden luottamusta ja uskallusta tarttua sisämarkkinoiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Komissio seuraa markkinoiden toimintaa kaikilla talouden aloilla ja laatii vuosittain kuluttajamarkkinoiden tulostaulun, jonka avulla voidaan selvittää, mitkä alat eivät toimi kunnolla kuluttajan näkökulmasta. EU:n osuus maailmanlaajuisesta palvelujen kaupasta on yli puolet, ja yli puolet EU:n palvelukaupasta käydään sisämarkkinoilla. Tästä huolimatta palvelujen sisämarkkinoita ei vielä kukaan hyödynnä parhaalla mahdollisella tavalla. Vaikka palvelujen osuus EU:n BKT:sta ja työllisyydestä on yli kaksi kolmasosaa, palvelukaupan osuus kaikesta EU:n sisäisestä kaupasta on edelleen vain viidenneksen luokkaa. Sisämarkkinoiden palvelukaupan esteet ovat osasyynä kilpailun tehottomuuteen, mikä puolestaan heikentää tuottavuutta.

Tästä syystä on yhä runsaasti mahdollisuuksia hyödyntää sisämarkkinoita kasvun vauhdittamiseen ja työpaikkojen luomiseen. Vuoden 2011 talouspoliittisen EU-ohjauksen aikana suurin osa maakohtaista rakennepolitiikkaa koskevista suosituksista koski palveluja, muun muassa **palveludirektiivin**⁴² voimaansaattamisen vauhdittamista, markkinoille pääsyä haittaavien perusteettomien esteiden poistamista ja asiantuntijapalvelujen tarjonnan helpottamista. Palveludirektiivin soveltamisalaan kuuluu laaja valikoima toimialoja, jotka muodostavat yhteensä 45 prosenttia EU:n taloudesta. Esimerkkeinä suurista toimialoista voidaan mainita vähittäiskauppa, rakentaminen, yrityspalvelut, matkailu ja suurin osa säännellyistä ammateista. Varovaistenkin arvioiden mukaan palveludirektiivin avulla voitaisiin lisätä talouskasvua jopa 1,5 prosenttia suhteessa unionin BKT:hen. Jäsenvaltiot ovat tähän mennessä edistyneet suositusten täytäntöönpanossa vaihtelevasti. Joitakin suositusten mukaisia uudistuksia on toteutettu, kun taas toisten uudistusten toteuttamisessa ei ole edistytty lainkaan.

Jotta kaikki direktiivin tarjoamat mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää, olisi siirryttävä säännösten noudattamisen valvomisesta kilpailukykyä korostavaan toimintamalliin. Komissio analysoi jatkossa edelleen täytäntöönpanon laatua ja turvautuu tarvittaessa muodolliseen täytäntöönpanomenettelyyn. Lisäksi komissio käynnistää vuoden 2012 aikana täydentäviä toimia palvelujen sisämarkkinoiden syventämiseksi.

Myös palveludirektiivin nykyiseen soveltamisalaan kuulumattomilla aloilla on merkittävää kasvupotentiaalia. Esimerkiksi **terveys- ja sosiaalialalla** luotiin vuosina 2000–2009 yhteensä 4,2 miljoonaa työpaikkaa. Määrä on yli neljännes kaikista kyseisellä jaksolla luoduista työpaikoista. Alan osuus kaikista työpaikoista esimerkiksi Alankomaissa, Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa on 10 prosentin luokkaa, ja sen osuus kokonaistuotannosta noin viisi prosenttia. Väestön ikääntyminen lisää näiden palvelujen kysyntää, ja sen vuoksi niiden kehittämistä olisi helpotettava. Ratkaistaviin ongelmiin kuuluvat muun muassa pätevän henkilöstön puute monissa jäsenvaltioissa, sijoittautumisvapauden rajoitukset, jotka johtuvat erilaisista perusteettomista ja

⁴² Palveluista sisämarkkinoilla 12 päivänä joulukuuta 2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/123/EY.

kohtuuttomista rajoituksista, sekä ammatillisen pätevyyden rajatylittävän tunnustamisen vaikeus. Tämä koskee terveys- ja sosiaali-alan lisäksi muun muassa koulutusta, rakennus-alaa, tehdasteollisuutta ja yrityspalveluja.

Työttömyyden kasvaessa koulutetut työntekijät lähtevät hakemaan työtä muista jäsenvaltioista⁴³, mikä muuttaa työvoiman liikkuvuuden kuvaa EU:ssa. Ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa EU:n lainsäädäntöä⁴⁴ ajantasaistetaan lähiaikoina. Tämä helpottaa niiden jäsenvaltioiden tilannetta, joissa on yhä pahempi pula ammattitaitoisesta työvoimasta, ja helpottaa myös työttömyydestä johtuvia paineita.

Kaikkien sidosryhmien luottamusta sisämarkkinoihin lisätään turvaamalla yleishyödyllisten palvelujen (valtiontukien ja julkisten hankintojen) lainsäädäntökehys ja huolehtimalla kilpailukyvästä ja kilpailun vapauttamisesta siten, että kunnioitetaan työntekijöiden ja kansalaisten sosiaalisia perusoikeuksia.

⁴³ Viimeaikaisten Eurobarometrikyselyjen tulosten mukaan 28 prosenttia EU:n kansalaisista harkitsee lähtemistä ulkomaille töihin.

⁴⁴ Direktiivi 2005/36/EY.

Laatikko 1: Palveludirektiivin täytäntöönpano

Palveludirektiivin täytäntöönpano on ratkaisevasti parantanut palvelujen sisämarkkinoiden toimivuutta. Direktiivillä on poistettu lukuisia rajoituksia. Direktiivin voimaansaattamisen määräajasta on kulunut kaksi vuotta, joiden aikana on saavutettu paljon. Satoja syrjiviä, perusteettomia tai kohtuuttomia rajoituksia (kuten lupia, tariffeja tai tarveharkintaan liittyviä vaatimuksia) on poistettu. Useimmat jäsenvaltiot ovat perustaneet toimivia keskitettyjä asiointipisteitä.

Direktiivin tarjoamat mahdollisuudet voidaan kuitenkin hyödyntää kokonaan vasta sitten, kun kaikki jäsenvaltiot ovat toteuttaneet sen voimaansaattamisen edellyttämät toimenpiteet. Tähän ei vielä ole päästy. Jotta kaikki direktiivin tarjoamat mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää, noudattamisen varmistamisen sijasta olisi painotettava kilpailukyvyyn merkitystä.

Kaikista 27 jäsenvaltiosta 24 on jo antanut kaiken tarvittavan lainsäädännön. Myös Itävallassa, Saksassa ja Kreikassa lainsäädännön antaminen on jo loppusuoralla, mutta yksi tai useampi säädös odottaa vielä hyväksymistä. Komissio päätti 27. lokakuuta 2011 nostaa kanteen näitä jäsenvaltioita vastaan unionin tuomioistuimessa EU:n lainsäädännön noudattamatta jättämisen vuoksi.⁴⁵ Joissakin jäsenvaltioissa on ollut vahvoja viitteitä siitä, että palveludirektiivi on saatettu voimaan virheellisesti tai epätäydellisesti. Komissio on auttanut näitä jäsenvaltioita korjaamaan tilannetta vuoden 2011 aikana.⁴⁶ Komissio jatkaa täytäntöönpanon laadun analysointia kaikkien jäsenvaltioiden osalta ja toteuttaa tarvittaessa valvontatoimenpiteitä.

Keskitettyjä asiointipisteitä toimii nyt 24:ssä kaikista 27 jäsenvaltiosta. Romania, Slovakia ja Slovenia ovat myöhässä asiointipisteiden perustamisessa. Nykyisten asiointipisteiden toimintaa on kuitenkin tarpeen merkittävästi parantaa. Tärkein puute liittyy siihen, että jäsenvaltioiden välillä on eroja sähköisten menettelyjen saatavuudessa (ts. mahdollisuudessa hoitaa hallinnolliset muodollisuudet verkossa). Vain joka kolmannessa jäsenvaltiossa voidaan hoitaa merkittävä osa menettelyistä verkossa keskitettyjen asiointipisteiden välityksellä.⁴⁷ Bulgariassa, Irlannissa ja Maltassa asiointipisteet eivät vielä tarjoa lainkaan mahdollisuutta menettelyjen hoitamiseen verkossa, ja yhdeksässä muussa jäsenvaltiossa vain pieni osa menettelyistä voidaan hoitaa verkossa.⁴⁸ Muista maista tulevien käyttäjien on lisäksi useimmissa jäsenvaltioissa edelleen hyvin vaikea käyttää keskitettyä asiointipistettä. Tämä johtuu osaksi kielisistä (esimerkiksi Italiassa, Itävallassa, Ranskassa ja Unkarissa asiointipisteet toimivat ainoastaan kansallisella kielellä), mutta myös teknisistä syistä, sillä useimmat jäsenvaltiot hyväksyvät edelleen vain kansalliset menettelyt hakemuksen allekirjoittamisessa tai hakijan sähköisessä tunnistautumisessa. Keskitettyjä asiointipisteitä olisi myös yleisesti kehitettävä käyttäjäystävällisempään suuntaan ja paremmin yrittäjien tarpeita vastaaviksi.

Komissio pyrkii vuoden 2012 aikana korjaamaan useita palveludirektiivin yhteisessä arvioinnissa esille tulleita ongelmia osana direktiivin täytäntöönpanon parantamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Rajatylittävälle palveluille on yhä merkittäviä esteitä. Ne liittyvät esimerkiksi erityisvaatimuksiin, joita jäsenvaltiot asettavat yritysten osakeomistukselle tai joilla rajoitetaan palveluyritysten oikeudellista muotoa. Lisäksi on käytännön esteitä, jotka johtuvat siitä, että jäsenvaltiot turvautuvat laajasti mahdollisuuteen varata etenkin tietyt rajatylittävään kauppaan

⁴⁵ Ks. lehdistötiedote IP/11/1283, 27.10.2011.

⁴⁶ Asiasta on pidetty kokouksia Bulgarian, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Portugalin ja Kreikan kanssa.

⁴⁷ Alankomaat, Espanja, Itävalta, Luxemburg, Ruotsi, Tanska, Tšekki, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

⁴⁸ Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Puola, Ranska, Saksa, Suomi ja Unkari.

liittyvät palvelutoiminnot tietyille erityisvalmiudet omaaville toimijoille. Laajakaista-, energia- ja liikenneinfrastruktuureja käyttävien palveluntarjoajien välistä kilpailua olisi edistettävä. Jakeluverkkojen käyttöehtojen olisi oltava tasapuoliset, ja uusien tulokkaiden tuloa markkinoille olisi helpotettava, jotta yrityksiltä veloittavien yleishyödyllisten palvelujen hinta saataisiin laskemaan. Vähittäiskauppojen aukioloa koskevien tarpeettomien rajoitusten poistamisella voitaisiin lisäksi kannustaa yrityksiä uusiin investointeihin ja lisätä yksityistä kulutusta. Näitä toimia on tarkoitus täydentää kolmannen postipalveludirektiivin täysimääräisellä täytäntöönpanolla.

3.8.2. EU:n rahoituksen vaikutuksen maksimointi

Nykyisessä taloustilanteessa komissio korostaa, että käytettävissä olevia EU:n budjettivaroja olisi hyödynnettävä maksimaalisesti ja että monivuotista rahoituskehystä olisi uudistettava siten, että se tukee kokonaisvaltaisemmin Eurooppa 2020 –tavoitteita.⁴⁹

EU:lla olisi hyvät mahdollisuudet merkittävästi vauhdittaa kasvua hyödyntämällä nykyisiä budjettikohtia. Erilaisilla koheesiorahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston kautta tehtävillä mittavilla investoinneilla muun muassa ympäristönsuojeluun sekä liikenneinfrastruktuuriin, energiaverkkojen ja laajakaistayhteyksien kehittämiseen voidaan vaikuttaa suoraan kasvuun ja työllisyyteen. Suorien investointien lisäksi Euroopan aluekehitysrahasto myöntää merkittävää tukea yrittäjyyden edistämiseen, yritysinvestointeihin, innovointiin, tutkimukseen sekä yritysten tieto- ja viestintäteknikan kehittämiseen. Euroopan sosiaalirahastolla on neljä painopistealuetta: työllisyys (erityisesti painotetaan muita heikommassa asemassa olevien ryhmien ja nuorten työllistymistä), ammattitaito ja elinikäinen oppiminen, työmarkkinoiden sopeutumiskyvyn lisääminen ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen. Monissa tapauksissa näitä tukemalla toteutetaan Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä jäsenvaltioille esitettyjä suosituksia.

Rakennerahastoihin perustuvan kasvupotentiaalin lisäämiseksi **jäsenvaltioiden olisi ensisijaisesti tarjottava sellaista välitöntä rahoitusta**, jolla tuetaan maakohtaisten suositusten toteuttamista tai suuren kasvupotentiaalin aloja. Niiden olisi tällöin hyödynnettävä maakohtaisten ohjelmien joustavuutta. Joissain tapauksissa voi olla tarpeen **muuttaa ohjelmasuunnitelmaa**, koska EU-rahoituksen tehokkaampi ja etupainotteisempi käyttö tukisi paremmin kasvun lähteitä. Kasvua voitaisiin tukea toteuttamalla muun muassa seuraavat toimet:

- Parannetaan pk-yritysten likviditeettiä rahoitusrajoitteisessa pankkitoimintaympäristössä lisäämällä JEREMIE-rahoitusvälineiden (lainojen, takausten ja riskipääoman) käyttöä.
- Investoidaan enemmän rakennusten energiatehokkuuteen (kuten on tehty Ranskassa). Samalla voidaan turvata työpaikkoja rakennusalalla, joka on kokenut kovia talouskriisin aikana ja jonka kapasiteetti on pahasti alikäytössä.
- Lisätään resurssitehokkuutta investoimalla ekoinnovointiin, uudistuviin energialähteisiin ja ympäristöteknologiaan.

⁴⁹ Ks. myös alueiden komitean lausunto ”Paikallis- ja alueviranomaisten rooli Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisessa”, 12.10.2011.

- Vauhditetaan suurhankkeita lähentymisalueilla (kuten on jo tehty Kreikassa).
- Laaditaan luettelo ensisijaisista hankkeista, jotka voidaan toteuttaa nopeasti ja joilla voidaan suoraan vauhdittaa kasvua. Näillä hankkeilla voidaan korvata sellaisia ohjelmia, joiden tulokset ovat selvästi odotettua huonommat. Komissio on valmiina tarjoamaan apuaan tämän prosessin vauhdittamiseksi, kuten se on jo tehnyt Kreikassa ja Romaniassa.
- Nopeutetaan rahoituksen käyttöönottoa vähentämällä ohjelmien painopisteiden määrää. Tavoitteena on parantaa kasvun edellytyksiä ja kuroa umpeen alueellisia eroja. Tällaisesta toimintatavasta sovittiin hiljattain Italian kanssa tehdyn koheesiota koskevan toimintasuunnitelman yhteydessä.

Jäsenvaltioiden olisi joka tapauksessa raportoitava vuoden 2012 loppuun mennessä siitä, miten ne ovat edistyneet koheesiopolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa ja miten koheesiopolitiikka on edistänyt Eurooppa 2020 -strategian toteuttamista.⁵⁰

Komissio ehdotti 1. elokuuta 2011, että EU:n osarahoitusosuutta nostettaisiin, jotta **käyttämättömät määrärahat saataisiin jaettua** nykyisten julkisen talouden rajoitteiden vallitessa ja jotta osa unionin pahimmissa vaikeuksissa olevista kansantalouksista saataisiin takaisin raiteilleen. Ehdotuksen mukaan EU:n rahoitusosuutta kasvua ja kilpailukykyä edistävissä hankkeissa voitaisiin nostaa Irlannissa, Kreikassa, Latviassa, Portugalissa, Romaniassa ja Unkarissa. Kokonaisvaikutus olisi enimmillään 2,884 miljardia euroa. Neuvostoa ja Euroopan parlamenttia kehoitetaan hyväksymään tämä ehdotus kiireellisesti ennen vuoden 2011 loppua.

Komissio on edistynyt hyvin Eurooppa 2020 -strategian mukaisen, kasvua ja uusien työpaikkojen luomista vauhdittavien **tulevien EU:n rahoituspuitteiden** valmistelussa. Yksityiskohtaiset ehdotukset on jo annettu Verkkojen Eurooppa -välineestä ja koheesiopolitiikasta sekä yhteisestä maatalouspolitiikasta ja maaseudun kehittämisestä, ja lisää on tulossa: muun muassa Horisontti 2020 -ohjelmaa koskevat ehdotukset hyväksyttäneen lähiaikoina. Tämän säädöserustan tueksi laaditaan toimintakehyksiä, kuten Euroopan laajuisia liikenne- ja energiaverkkoja koskevat tarkistetut suuntaviivat ja vuoden 2012 alkupuolella annettavat kaksi ehdotusta EU:n puitestrategioista, joista toinen koskee yhteistyössä hallinnoitavia rahastoja⁵¹ ja toinen tutkimusta ja innovointia. Puitestrategioissa priorisoidaan aloja, joilla tarvitaan EU:n tukea. Lisäksi niiden avulla tehostetaan EU:n eri rahoitusohjelmien koordinoitua.

Monivuotista rahoituskehystä koskevien ehdotusten yhtenä keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että EU:n talousarviosta tehtävät investoinnit ovat tehokkaita ja tukevat kasvua. Myös koheesiopolitiikkaa koskevissa ehdotuksissa on tämän tavoitteen saavuttamista tukevia osia. Näistä keskeisiä ovat Eurooppa 2020 -painopisteiden mukaiset temaattiset painotukset, resurssien keskittäminen ja uudet rahoituksen ehdollisuutta koskevat säännöt. Uusien sääntöjen avulla varmistetaan, että EU:n rahoitus keskittyy tuloksiin ja luo voimakkaita kannustimia jäsenvaltioille, jotta ne varmistaisivat, että Eurooppa 2020 -strategian kasvu- ja työllisyystavoitteet saavutetaan. Kunkin

⁵⁰ Nykyiset säännöt edellyttävät kansallisten strategiaraporttien laatimista.

⁵¹ EAKR, ESR, koheesiorahasto, kalatalousrahasto ja maatalouden kehittämisrahasto.

jäsenvaltion kanssa tehdään kumppanuussopimus sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioiden rahoitus ja EU:n rahoitus täydentävät toisiaan.

Seuraavaan rahoituskehikseen kuuluvan **Verkojen Eurooppa -välineen** käyttöönottoa odottaessa komissio esitti lokakuussa Eurooppa 2020 -strategiaan kuuluvan, hankkeiden rahoittamiseen tarkoitetun joukkovelkakirjalaina-aloitteen pilottivaiheen käynnistämistä. Pilottiin on varattu 230 miljoonaa euroa. Aloitteella pyritään saamaan liikkeelle investointeja sellaisilla aloilla, jotka edistävät kasvua ja luovat työpaikkoja. Infrastruktuureihin on tehtävä tuntuvia ja kiireellisiä investointeja. Koska hankkeiden valmistelu vaatii aikaa, tarvitaan välittömiä toimia rahoitusvajeen kattamiseksi. Kireässä taloudellisessa tilanteessa tarvitaan viipymättä innovatiivisia ratkaisuja, joiden avulla pystyttäisiin saamaan liikkeelle enemmän yksityisiä säästöjä ja laajentamaan infrastruktuurihankkeiden käytettävissä olevien rahoitusvälineiden määrää erityisesti energia-, liikenne- sekä tieto- ja viestintätekniikkasektoreilla. Kun infrastruktuurihankkeilla on nykyisin aiempaa vähäisemmät mahdollisuudet löytää rahoitusta, tarvitaan vaihtoehtoisia vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen lähteitä. Silloin kun infrastruktuurihankkeilla on kaupallista potentiaalia, olisi normaalisti turvauduttava EU:n varojen sekä pääomamarkkinoiden ja pankkisektorin kanssa solmittavien kumppanuuksien yhdistelmään. EU:n toimijana näissä kumppanuuksissa olisi erityisesti Euroopan investointipankki (EIP), sillä se on perussopimuksella perustettu EU:n rahoituselin.

3.8.3. *Maailmanmarkkinoiden tarjoaman potentiaalin hyödyntäminen*

Sisämarkkinat muodostavat jatkossakin EU:n talouden perustan. **Kansainvälisen kaupan merkitys kasvun vauhdittajana ei kuitenkaan ole koskaan ollut niin suuri kuin nyt: vuonna 2010 sen osuus EU:n kasvusta oli noin 25 prosenttia.** Lyhyellä aikavälillä suurin osa – vuoteen 2015 mennessä jopa 90 prosenttia – maailman talouskasvusta tapahtuu Euroopan ulkopuolella. EU:n kasvupotentiaali riippuu siitä, miten hyvin tämän kasvun tarjoamia mahdollisuuksia pystytään hyödyntämään. Nopeimmin kasvavat markkinat eivät kuitenkaan ole yhtä avoimia kuin EU:n markkinat.

Euroopan unionilla on vakaat taloudelliset ulkosuhteet. EU jatkaa näiden suhteiden hoitamista kaikkien kumppaneidensa, etenkin kehitysmaiden, kanssa ja mukauttaa niitä muuttuneisiin olosuhteisiin. EU:n tärkeimmät kauppakumppanit ovat Yhdysvallat ja Kiina. **EU on kehittänyt uusia laaja-alaisia välineitä strategisten kumppaniensa kanssa.** Näistä voidaan mainita esimerkiksi yhteistyö Yhdysvaltojen sähköautojen alalla kanssa transatlanttisen talousneuvoston puitteissa ja innovointiin liittyvä yhteistyö Kiinan kanssa taloutta ja kauppaa koskevan korkean tason vuoropuhelun puitteissa. Maailman nopeimmin kasvavat taloudet sijaitsevat Aasian alueella. Alueen taloudellinen yhdentyminen on nopeaa, ja EU pyrkii hyödyntämään tilanteen tarjoamia mahdollisuuksia. Intian kanssa tehtävällä vapaakauppasopimuksella on EU:n strategiassa keskeinen merkitys. Aasia tarjoaa EU:lle ratkaisevan tärkeät vientimarkkinat, ja se on lisäksi tärkeä osa EU:n toimitusketjua. Venäjän osalta EU:n kannalta on tärkeää saada maa kytkettyä globaaliin talousjärjestelmään ja mahdollisesti neuvotella sen kanssa vapaakauppasopimus. Myös Mercosurin ja Japanin kanssa tutkitaan mahdollisuuksia vapaakauppasopimuksen tekemiseen. Kauppaa koskevat tavoitteet kattavat **EU:n lähinaapureiden** tapauksessa paitsi kasvun ja työllisyyden myös turvallisuuden ja solidaarisuuden. EU:n naapurialueet ovat silti sen viidenneksi tärkeimpänä kauppakumppanina myös taloudellisesti merkityksellinen tekijä. Eteläisen Välimeren

alueella EU on keskittynyt vapaakauppasopimuksiin ja lyhyen aikavälin aloitteisiin. Sen lisäksi EU tekee yhteistyötä Ukrainan (DCFTA) ja muiden itäisen kumppanuuden piiriin kuuluvien maiden kanssa.

Perushyödykkeitä ja raaka-aineita koskevassa aloitteessa⁵² esitetään toimia, joiden avulla varmistettaisiin, että EU:n teollisuus saa tarvitsemiaan raaka-aineita maailmanmarkkinoilta, ja lisättäisiin rahoitus- ja perushyödykemarkkinoiden avoimuutta.

Kansainvälisen kaupan ja kansainvälisten investointien lisäämisellä on ratkaiseva merkitys vakaalle ja kestäväälle talouden elpymiselle sekä kasvulle ja työpaikkojen luomiselle Euroopassa. Tältä osin EU:n välittömänä tavoitteena on käynnissä olevien kauppasopimusneuvottelujen päätökseen saattaminen. EU pyrkii 1) kumppaneidensa kannasta riippuen saattamaan päätökseen neuvottelut Intian ja Ukrainan kanssa ennen kyseisten maiden kanssa pidettäviä seuraavia huippukokouksia; 2) kumppaneidensa kannasta riippuen saattamaan päätökseen neuvottelut Kanadan, Singaporen ja Malesian kanssa viimeistään vuoden 2012 aikana ja 3) tekemään vuoden 2012 alussa virallisesti sopimukset Perun ja Kolumbian kanssa; kyseisiä sopimuksia koskevat neuvottelut on jo saatu päätökseen.

⁵² KOM(2011) 25, 2.2.2011.

Jäsenvaltioita koskevat maakohtaiset suositukset toimintaloikoittain																
	Julkinen talous				Työmarkkinat				Rakennepoliittikat					Rahoitusvakaus		
	Julkisen talouden vakauttaminen	Pitkän aikavälin kestävyys	Finanssi-poliittinen kehys	Verotus	Palkka-kehitys	Aktiivinen työmarkkina-politiikka	Työvoima-osuus	Koulutus	Verkko- alat	Energia- tehokkuus	Palvelu- sektori	Liike- toiminta- ympäristö ja pk- yritykset	T&K, inno- vointi	Julkiset palvelut, koheesio- politiikka	Pankki- toiminta	Asunto- markkinat
AT	x	x	x	x			x	x			x					
BE	x	x		x	x	x	x		x		x				x	
BG	x	x	x		x		x	x	x	x				x		
CY	x	x	x		x		x	x	x	x					x	
CZ	x	x		x		x	x	x				x		x		
DE	x		x				x	x	x		x				x	
DK	x	x		x			x	x			x			x		x
EE	x			x		x	x	x	x	x						
ES	x	x		x	x	x		x			x	x			x	
FI	x	x				x	x	x			x	x		x		
FR	x	x		x	x	x	x	x			x			x		
HU	x		x	x		x	x					x		x		
IT	x		x		x	x	x				x	x	x	x		
LT	x	x	x	x			x		x	x	x	x				
LU	x	x			x	x	x	x								
MT	x	x	x		x	x	x	x		x				x		
NL	x	x				x	x					x	x			
PL	x	x	x				x	x	x			x	x	x		
SE	x						x									x
SI	x	x	x			x	x	x			x	x		x	x	
SK	x	x	x	x		x		x						x		
UK	x	x		x			x	x				x				x
	22	17	11	11	8	13	20	16	7	5	11	10	3	11	5	3

Huom. 1: Ainoa Irlantia, Kreikkaa, Latviaa, Portugalia ja Romaniaa koskeva suositus on se, että ne täyttäisivät EU:n/IMF:n rahoitustukiohjelmiin liittyvät nykyiset sitoumuksensa.

Huom. 2: Rastien määrä ei välttämättä vastaa kaikissa jäsenvaltioissa maakohtaisten suositusten määrää, koska suositukset kattavat usein useita eri aloja.

Eurooppa 2020 -tavoitteet⁵³

*Nämä maat ovat ilmaisseet kansalliset tavoitteensa suhteessa indikaattoriin, joka on toinen kuin EU:n yleistavoitteen indikaattori.

Jäsen- valtioiden tavoitteet	Työllisyysaste (%)	T&K prosentteina suhteessa BKT:hen	Päästövähennys- tavoitteet (suhteessa vuoden 2005 tasoon) ⁵⁴	Uusiutuva energia	Energiatehokkuus – energiankulutuk- sen vähennys (Mtoe) ⁵⁵	Koulun keskeyttäminen (%)	Korkea-asteen koulutus (%)	Köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen uhkaaman väestönosan pienentäminen (henkeä)
AT	77–78 %	3,76 %	– 16 %	34 %	7,16	9,5 %	38 % (ml. ISCED 4a, joka on nyt n. 12 %)	235 000
BE	73,2 %	3,0 %	– 15 %	13 %	9,80	9,5 %	47 %	380 000
BG	76 %	1,5 %	20 %	16 %	3,20	11 %	36 %	500 000*
CY	75–77 %	0,5 %	– 5 %	13 %	0,46	10 %	46 %	27 000
CZ	75 %	1 % (vain julkinen sektori)	9 %	13 %	Ei sovellu käytettäväksi	5,5 %	32 %	Köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien määrän pitäminen vuoden 2008 tasolla (15,3 % väestöstä) ja pyrkimys pienentää määrää 30 000:lla
DE	77 %	3 %	– 14 %	18 %	38,30	<10 %	42% (ml. ISCED 12, joka on nyt 11,4 %)	330 000 (pitkäaikaistyötöntä)*
DK	80 %	3 %	– 20 %	30 %	0,83	<10 %	Vähintään 40 %	22 000 (vaikeasti alityöllistetyissä kotitalouksissa elävät)*
EE	76 %	3 %	11 %	25 %	0,71	9,5 %	40 %	61 860 henkeä noussut köyhyysriskirajan yläpuolelle*
EL	70 %	Tavoitetta ei ilmoitettu	– 4 %	18 %	2,70	9,7 %	32 %	450 000
ES	74 %	3 %	– 10 %	20 %	25,20	15 %	44 %	1 400 000–1 500 000
FI	78 %	4 %	– 16 %	38 %	4,21	8 %	42 % (suppea kansallinen määritelmä)	150 000
FR	75 %	3 %	– 14 %	23 %	34,00	9,5 %	50 %	Köyhyysriskiasteen alentaminen

⁵³ Lopulliset kansalliset tavoitteet vahvistettiin huhtikuussa 2011 esitetyissä kansallisissa uudistusohjelmissa.

⁵⁴ Kansalliset päästövähennystavoitteet, jotka on määritelty päätöksessä 2009/406/EY (nk. vastuunjakopäätös), koskevat päästökauppajärjestelmään kuulumattomia päästöjä. Päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluvia päästöjä vähennetään 21 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna. Päästöjen kokonaisvähennys on 20 prosenttia suhteessa vuoden 1990 määriin.

⁵⁵ Kansallisissa ennusteissa on saatettu käyttää myös eri perusvuotta tai -vuosia säästöjä arvioitaessa.

								kolmanneksella (1 600 000 henkeä) vuosina 2007–2012
HU	75 %	1,8 %	10 %	14,65 %	2,96	10 %	30,3 %	450 000
IE	69–71 %	n.2–2,5% suhteessa BKTL:oon	– 20 %	16 %	2,75	8 %	60 %	186 000 vuoteen 2016 mennessä*
IT	67–69 %	1,53 %	– 13 %	17 %	27,90	15–16 %	26–27 %	2 200 000
LT	72,8 %	1,9 %	15 %	23 %	1,14	<9 %	40 %	170 000
LU	73 %	2,3–2,6 %	– 20 %	11 %	0,20	<10 %	40 %	Ei tavoitetta
LV	73 %	1,5 %	17 %	40 %	0,67	13,4 %	34–36 %	121 000*
MT	62,9 %	0,67 %	5 %	10 %	0,24	29 %	33 %	6 560
NL	80 %	2,5 %	– 16 %	14 %	Ei sovellu käytettäväksi	<8 %	>40 % ennuste 45 % vuonna 2020	93 000*
PL	71 %	1,7 %	14 %	15,48 %	14,00	4,5 %	45 %	1 500 000
PT	75 %	2,7–3,3 %	1 %	31 %	6,00	10 %	40 %	200 000
RO	70 %	2 %	19 %	24 %	10,00	11,3 %	26,7 %	580 000
SE	Reilusti yli 80 %	4 %	– 17 %	49 %	12,80	<10 %	40–45 %	Työvoimaan kuulumattomien naisten ja miesten (paitsi kokoaikaiset opiskelijat), pitkäaikaistyöttömien tai pitkällä sairauslomalla olevien osuuden vähentäminen selvästi alle 14 %:iin vuoteen 2020 mennessä*
SI	75 %	3 %	4 %	25 %	Ei sovellu käytettäväksi.	5 %	40 %	40 000
SK	72 %	1 %	13 %	14 %	1,65	6 %	40 %	170 000
UK	Ei tavoitetta kansallisessa ohjelmassa	Ei tavoitetta kansallisessa ohjelmassa	– 16 %	15 %	Ei sovellu käytettäväksi	Ei tavoitetta kansallisessa ohjelmassa	Ei tavoitetta kansallisessa ohjelmassa	Lapsiköyhyyttä koskevan vuoden 2010 lain nykyiset määrälliset tavoitteet*
EU arvio	73,70–74 %	2,65–2,72 %	– 20 % (verrattuna vuoden 1990	20 %	206,9	10,3–10,5 %	37,5–38,0 %⁵⁶	

⁵⁶ Laskelma ei käsitä ISCED 4:ää (Saksa, Itävalta); tulos ISCED 4 mukaan luettuna 39,9–40,4 %.

			tasoon)					
EU:n yleistavoite	75 %	3 %	– 20 % (verrattuna vuoden 1990 tasoon)	20 %	20 %:n lisäys energia- tehokkuuteen yht. 368 Mtoe	10 %	40 %	20 000 000